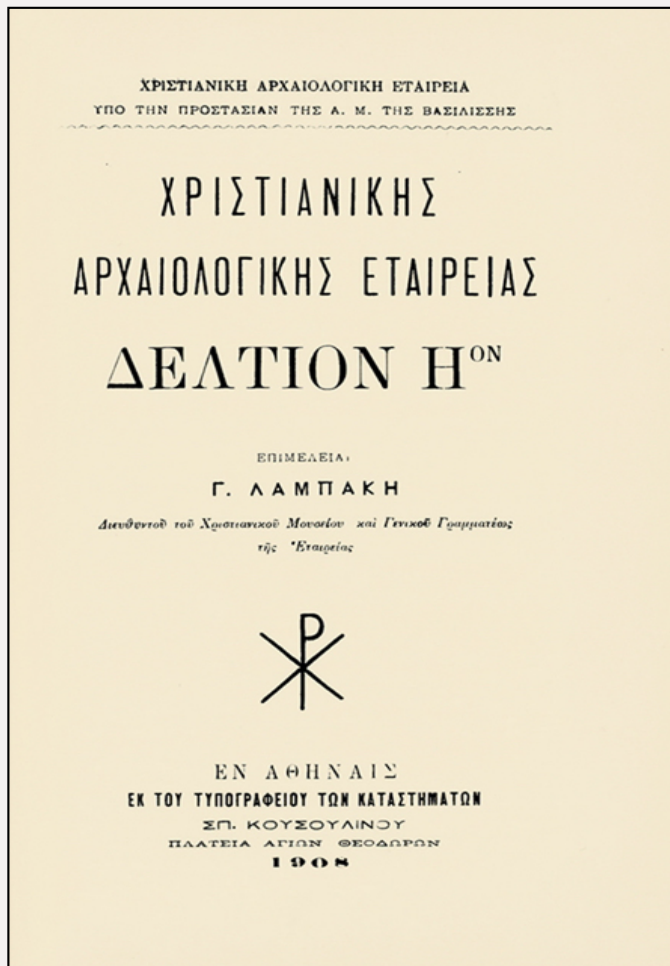

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τομ. 8, 1908

Περιηγήσεις

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΧΑΕ)

<https://doi.org/10.12681/dchae.1633>

Copyright © 1908

To cite this article:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, (. (2013). Περιηγήσεις. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 8, 3-41. doi:<https://doi.org/10.12681/dchae.1633>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Περιηγήσεις

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α' • Σελ. 3-41

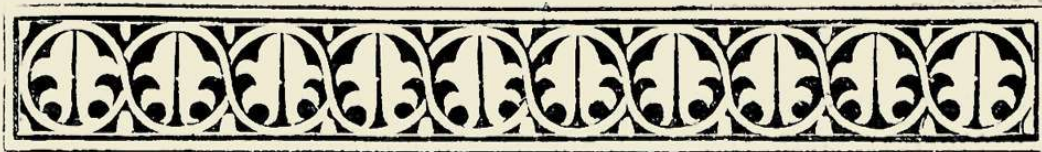
ΑΘΗΝΑ 1908-1909

EKT

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

e-Publishing

www.deltionchae.org

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ

Τῆ 21 Αὐγούστου 1902 μετέβημεν εἰς Λεδέαγατς, ἔνθα εἰς καὶ μόνος εὔρηται ρεόδμητος ραὸς ὁ τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Ἁγιος Νικόλαος. Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου
IC XC. } σύγχρονα, συνήθους τέχνης ἔργα.
MHP ΘB }

190 (*).— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου.

δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Μαυριανοῦ.

191.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου MHP ΘB Η
ΕΛΕΟΥΣΑ ΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ, ἔργον ἀξιόλογον,

ΜΟCΧΟC ΧΑΤΖΗ ΚΩΝCΤΑΝΤΙΝΟΥ Χ̄ ΧΛCII
ΑΩΗ (1808).

192.— Ἐπὶ τοῦ Δεσποτικοῦ θρόνου, εἰκὼν
IC XC Ο ΒΑCΙΛΕΥC ΤΩΝ ΒΑCΙΛΕΥΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΓΑC ΑΡΧΙΕΡΕΥC ἐφ' ἧς

Δι' ἐξόδου καὶ δαπάνης | Μανολάκη καὶ Κωνσταντίνου ἀψνα (1731)

Ἐπὶ τοῦ προσκνηταρίου εἶδομεν μικρὰν εἰκόνα τῆς Κοιμήσεως

(*) Ἀπὸ τοῦ Ε' Δελτίου ἠρξάμεθα τῆς περιγραφῆς τῶν κατὰ τὰς ἐν Μακεδονίᾳ περιηγήσεις μελετῶν 1901—1902, ἃς διεκόψαμεν, ἐν τῷ Ζ' Δελτίῳ δημοσιεύσαντες ἰδίᾳ τὰς ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ Συνεδρίῳ ἀνακοινώσεις. Ἡδὴ ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν συνέχειαν τῶν περιγραφῶν τῆς ἐν Μακεδονίᾳ πορείας ἡμῶν. Συνέχεια τοῦ αὐξοντος ἀριθμοῦ τῶν ἐπιγραφῶν ἀπὸ τοῦ Δελτίου ΣΤ' σελ. 48.

τῆς Θεοτόκου παρομοίαν πρὸς τὸ ψηφοθέτημα τοῦ ἐν Πανόρμῳ τῆς Σικελίας ναοῦ τῆς Θεοτόκου τῆς *Martorana*.

193.— Ἐπὶ θαυμασίας τέχνης προσκνητηρίον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΙΝΟΥ

18 + 99

Κατὰ πληροφορίας δὲ, ὡς ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Μητροπολίτης Αἴνου κ. Γερμανός, πάντα τὰ ἀρχαῖα ταῦτα ἀντικείμενα προήρχοντο ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῆς Αἴνου, ἣν παρώτρυνεν ἡμᾶς ὅπως ἐπισκεφθῶμεν. Μετὰ ὠραῖον δὲ πλοῦν θαλάσσιον εἰσερχόμεθα εἰς τὸν ποταμὸν Ἐβρον, ὅπου πρὸς τὴν δεξιὰ τούτου ἐφαπλοῦται ἡ συμπαθής, ἡ ἀρχαιοπρεπὴς καὶ ἀρχοντικὴ πόλις **Αἶνος**.

Αἶνος (')

Ἐν τῇ Αἴνῳ (Φωτ. ἀποτ. 3421. 3422), ἣν διὰ τὰς ἐν αὐτῇ περιωρισμένας προχριστιανικὰς καὶ κυρίως τὰς χριστιανικὰς ἀρχαιότητας δυνάμεθα τὰ ὀνομάσωμεν «μέγα Μουσεῖον τῆς χριστιανικῆς τέχνης» ἐπεσκέφθημεν, ἐσπουδάσαμεν καὶ περιεγράψαμεν πάντας σχεδὸν τοὺς ναοὺς, ὧν οἱ πλεῖστοι πρὸ τῆς ἀλώσεως, τινὲς δὲ καὶ ὑπόγειοι.

Α'. — **Μητροπολιτικὸς Ναός.** Μονόκογχος, (ἡ κόγχη πεντάπλευρος), οἰκοδομηθεὶς τῷ 1831.

(') Ἀναλογιζόμενος ὁ περιηγητὴς τὸν πάλαι ποτὲ ἐκ τῆς ναυτίλλας πλοῦτον τῆς Αἴνου καὶ τὴν λοιπὴν δόξαν καὶ εὐκλειαν ταύτης, ὑπὸ ἀνεκφράστον καταλαμβάνεται μελαγχολίας, διόκληρον σήμερον τὴν πόλιν τῆς Αἴνου οἷον ἐκτεταμένα ἐρελκία βλέπων.

Τῇ 12 Ἀυγούστου 1867 ἐκάμει σχεδὸν τὸ τέταρτον τῆς πόλεως Αἴνου, ἐν ᾗ ἐπῆρχον τέσσαρες Ἐκκλησίαι, Παναγία ἡ Ἐλεῦσα, ὁ Ἅγιος Νικόλαος, οἱ Ταξιάρχαι καὶ ὁ Ἅγιος Σπυρίδων.

194.— Ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου εἰς τὸ ὑπέρθυρον ἐντειο-
χισμένης θύρας

ΙC	XC
ΝΙ	ΚΑ
ΑΠ	ΜΓ
C E Π T	Α Ψ Ξ Γ Κ Α .

ΑΠΜΓ = Ἀρχὴ Πιστεως Μωσαϊκός Σταυρός.

Σεπτεμβρίου κα' 1763.

195. — Ἐπὶ τοῦ Εἰκονοστασίου εἰκὼν ΙC XC ἐπὶ θρόνονι,
ἐφ' ἧς

ἡέτησις τοῦ δούλου | τοῦ Θεοῦ Ἀσάνη.

196.— Ἐπὶ τῆς εἰκόνοσ ΜΗΡ ΘΒ

διὰ συνδρομῆς τοῦ κῦρ | Νικολάου καὶ τῆς συνοδῆ | κς αὐτοῦ
ἐν ἔτει ἀφλθ' (1759) Ἀπριλλίου.

197.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος

διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τοῦ εὐσεβεστάτου κῦρ Γεωργίου
Ἰωάννου | ἀφοα' (1771) μαρτίου κθ' Ἀνρ. [= Ἀναστάσιος].

198.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου

διὰ δαπάνης καὶ ἐξόδου τοῦ τιμιωτάτου καὶ εὐσεβοῦς κῦρ Ἀγ-
γελεῖ Μανόλη κατὰ τὸ ἀψμα (1711).

199.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Προδρόμου

διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν εὐσεβε | στάτων καὶ εὐλογημέ-
ων ψαράδων Μαγαζήτζήδων | ἀψπ" (=1780) Ἀπρ. ια' Ἀ[ναστάσιος].

200.— Ὑπὸ τὴν ἀργυρᾶν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου

+ ἡ παροῦσα ἀργυροεχαράχθη διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν
εὐσεβῶν Καραδοκυραίων Λένου ἀψπδ (1782) κόπου ἐμοῦ ἀμαθοῦς
Ἰω[άννου] τῆ 12 Αὐγούστου 1867.

201.— Ἐπὶ ὠμοφορίου ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ

ΚΤΗΜΑ ΠΕΛΩ ΒΕΛΤΙCΤΕ
ΚΥΡ ΙΕΡΕΜΙΟΥ 1775
ΑΡΧΗΘΥΤΟΥ ΧΡΙCΤΙΑΝΟΥΠΩΛΕ
ΩC ΑΜΝΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ

202.— *Εἰς τὴν θύραν τῆς Προθέσεως ἐπὶ τῆς εἰκόνας τοῦ Ταξιάρχου*

αψπδ (1781) Μαρτίου κη΄

+ διὰ συνδρομῆς τοῦ κηρ Κομνενακη καὶ κὺρ Κυριάκη δαπάνης αὐτῶν καὶ χηρὸς τοῦ Π. ν. γ. ο τ (= Παναγιώτου) τάχα καὶ ζωγράφου.

203.— *ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Προδρόμου ἐν τῇ γυναικωνίτιδι διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν τιμιωτάτων ραπτῶν καὶ καπῶν εἰς τοὺς αψξ (1760).*

204.— *ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ γυναικωνίτιδι, ἔργον συνήθους τέχνης*

Δι' ἐξόδου μὲν καὶ δαπάνης Μανουὴλ Κυρμεγάλου διὰ χειρὸς δὲ Ἀναστασίου αψνς (1756) Ἰανουαρίου (·)

Β'.—Παρεκκλήσιον τῆς Μητροπόλεως.

205.— *Ἐπὶ τῆς εἰκόνας τοῦ Ι. Χ.*

διὰ συνδρομῆς τοῦ κὺρ Κομνηνάκη αψοη΄. (1778).

206.— *ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου*

+ συνδρομῆ τοῦ κὺρ Κυριάκη αψοη΄. (1778).

Ἐν τῷ ναῷ εὔρηται καὶ εἰκὼν ΜΗΡ ΘΣ Η ΕΛΠΙΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

207.— *ὑπὸ παλαιὰν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος*

+ διὰ δαπάνης τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν συνδρομῆ δὲ Κομνηνάκη καὶ Κυριακάκη αψ[ξ]ζ (17[6]7) Ἰουνίου.

208.— *ὑπεράνω τῆς εἰκόνας τοῦ ἁγίου Γεωργίου*

† δέουσης τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ Περικτῆς πρεσβιτέρας αψπα΄ (1781).

209.— *ὑπὸ εἰκόνα, ἐν ἣ εἰκονίζεται ἡ Κοίμησις τοῦ ἁγίου Νικολάου*

διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τοῦ ἐντιμοτάτου Κυρίου Ἀγγελῆ τοῦ Παναγιώτου αψξθ (1769) Ἰουν. ι΄.

210.— *ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ἁγίας Βαρβάρας, ἔργον συνήθους τέχνης*

Πληρῶν σου τὴν αἴτησιν Βαρβάρα ἀθληφόρε Χριστὸς τὰς ἰάσεις βραβεύει | τοῖς ἐκτελοῦσι σου πίστει τὴν ἐτήσιον μνήμην ὡς ἀληθῶς | θαλάσσης γὰρ ψάμμου τὰ σὰ ὑπερβέβηκεν εὐκλεῆ τερα-

τουργήματα | άγία Μεγαλομάρτυς Βαρβάρα, πρέσβευε τῷ μόνῳ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν. | Διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τοῦ κύρ Ἰωάννου Κερεσσε- τζῆ εἰς σκέπην καὶ βοή | θειαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν τέκνων του καὶ εἰς μνημόσυνον τῶν γονέων του | εἴληφε τέλος ἡ εἰκὼν αὕτη ἔτος εἰς τοὺς χιλίους τρεῖς τε καὶ εὐδομήκοντα | πρὸς τοὺς ἑπτακοσίους.

Ἐν μηνὶ Αὐγούστου κη' χεῖρ δὲ Δημητρίου ἱερέως.

211.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ι. Χ. ἐπὶ τοῦ Δεσποικοῦ θρόνου

αψξθ (1769) Αὐγούστου κη' Ἀ[ν]στ. [= Ἀναστάσιος].

212.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Μεταμορφώσεως ἐν τῇ γυναι- κωνίτιδι

Διὰ συνδρομῆς τοῦ κύρ Κομνηνάκη χειρὸς δὲ Ἀστ. [= Ἀναστασίου] αψξηψ (1768) Ἰουνίου κς'

213.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῶν ἁγίων Ἀθανασίου, Χαραλάμ- πους καὶ ἐτέρου τινὸς

Διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης | τῶν τιμιωτάτων πραγματευτῶν | Κηβετζήδων κατὰ τὸ αψξζ (1766).

214.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Συναξέως τῶν δώδεκα Ἀπο- στόλων

Διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν τιμιωτάτων πραγματευτῶν Κηβετζήδων ἔτος ἀπὸ Χρ (Χριστοῦ) αψξε' (1763).

215.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης

Διὰ συνδρομῆς τοῦ κύρ γεωργούδη καὶ κύρ ἀποστόλη χηρὸς Π. ν. γ. τ. (Παναγιώτου) αψπζ (1787) Νοεμβρ. 22.

Γ'.— Ἁγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Ναὸς μονό- κογχος (ἢ κόγχη τρίπλευρος). Φέρει θόλον ἐπὶ τυμπάνου ιγ'—ιδ' αἰῶνος.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ νάρθηκος εἰκονίζεται ὁ ΙC ΧC μετὰ τοῦ Προδρόμου. Ἐξοχος ἡ κεφαλὴ τοῦ Ι. Χ, ὡς ἐν τῇ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Μονῇ τοῦ Δοχειαρίου.

216.— Εἰς τὸ ὑπερθύρον τοῦ κυρίως ναοῦ

+ Ἀνιστορήθη ὁ πάνσεπτος οὗτος ναὸς τοῦ τιμίου ἐνδόξου προ- δρό | μου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐκ κόπων καὶ ἐξόδων τῶν ὀρθο-

δὸ | ξων Χριστιανῶν συνδρομῇ μὲν Ζηνοβίας μοναχῆς καὶ ἐτελειώθη
ἐν | μηνὶ ὀκτωβρίῳ εἰς τὰς κθ' ἔτος ἀπὸ ΧC [Χριστοῦ] αχπ' (1680).

217. — Ἀριστερᾷ τῶ εἰσιόντι εἰκονίζεται τὸ μάταιον τοῦ
χρόνου, ἀνὴρ πατῶν ἐπὶ τροχῶν, ὑφ' οὓς ἀναγινώσκομεν

. . . . . καὶ ὁ καιρὸς τοῦ χρόνου . . . . . γλήγορα δια-
βαίνω ἀπὸ . . . γυρίζει ἡ νεότης κυλοῦντας αὐτὴ ἢ τρο[χοὶ] . . |
γεροντάκι εἰς τοῦτο συμβουλευῶ σας ὄ[λους] | μικροὺς καὶ μεγά-
λους γὰ καμνεταί ἔργα ἀρετῆς | [εἰς] τὴν ζωὴν σας διότι ὅλα τὰ
πρῶσκερα | στρέφονται μετὰ | βίας ὡσάν καπνὸς καὶ ὄνειρον ὡς λω-
λουδίου το φηλον.

+ Τέλος καὶ τὸ θεῶ ἡμῶν ὀξά ἔτος σωτήριον αχπ (1680). (1)

218. — Ἐπὶ τοῦ εἰκονοσιασίου

IC XC Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΓΑΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ, ὑφ' ἧν
αψοδ (1774) μαρτίου κ'.

219. — Ὑπὸ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ΜΗΡ ΘΒ (ἀπλῶς)

+ Τὰ σά ἐκ τῶν σῶν προσφέρω σοι Κυρία Δέσποινα Μητροπάρ-
θενε Θεόνομφε Μαρία | ἀγνή πρόσδεξι δέησιν καμοῦ τοῦ ἐλαχίστου
ἐκλυτρουμένη με χειρὸς ἐχθροῦ τοῦ παγκαχίστου. αψξη' (1768).
Αὐγούστου 18. πόνος ἀμαθοῦς Ἀναστασίου Μανόλη.

220. — Ὑπεράνω τῆς ὠραίας πύλης δι' ἔλαιογραφίας ἐπὶ
βιβλίῳ ξυλογεγλυμμένῳ

Συνδρομῆς τοῦ Παν | ιερωτάτου ἀγίου Λῆνου | Κυρίου Ἱερεμίου
| τοῦ Βοζαντίου | κόπου καὶ δαπαν | ῆς ἐν Ἱερομονά | χοις ἐλά-
χιστος ἐε | ρεμίου τοῦ Κρητικῶς | ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψκδ (1724).

221. — Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου,
ἔργον μετρίας τέχνης

+ διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν εὐσεβεστάτων μπακαλιδῶν καὶ
ὁ γενησόμενος αἴτιος μὴ τελεσθεῖσαι τὴν ἐορτὴν ταύτην τοῦ Εὐαγ-
γελιστοῦ καὶ Θεολόγου Ἰωάννου παρ' ἡμῶν ἔχοιεν ἀντίδικον αὐτὸν
τὸν θεῖον Ἀπόστολον καὶ Θεολόγον αψοη'. (1778) μαΐου ε'. Ἀσ.
(— Ἀναστάσιος).

(1) Περὶ τῆς τοιαύτης παρουσίαιος ὅρα Ἐπιγραφὰς τῶν Ζωγραφεῶν ἐκδ
1853 σελ. 246.

222.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰωσήφ παραλαμβάνοντος τὴν Θεοτόκον πρὸς φύλαξιν

Δέσεις τοῦ | εὐλογημένου | ρουφετίου των Ν | τουλγέριδων κωκᾶ' (1821)

Ἐν τῷ ναῷ εἶδομεν μέγαλον μεγέθους ἀρτοφόριον τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

223.— Ἐπὶ ἱεροῦ Ἐπιταφίου ἐκ μουσαμᾶ, ἔργον μᾶλλον καλῆς Βυζαντινῆς τέχνης

Ἰστορήθη οὗτος ὁ ἐπιτάφιος ὕμνος | διὰ συνδρομῆς τοῦ εὐγενεστάτου καὶ ἐπιτρόπου κυρίῳ Κύρ Μπερτι. ἔτι αἰε' (1803) Σεπτεμβρίου σ'

Ῥσαύτως ἐν τῷ ναῷ εἶδομεν εἰκόνα τοῦ Προδρόμου καὶ τῆς Θεοτόκου βασιάζουσης νήπιον τὸν Ἰησοῦν λέγοντα

Ἄμην λέγω ὑμῖν οὐχ ὑπάρχει ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ

ὁ δὲ Πρόδρομος ἀντιλέγει

Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος. ὅς. ἐμπροσθέν μου γέγονεν.

224.— Ἐν τῷ νάρθηκι, ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἔργον συνήθους τέχνης καὶ μᾶλλον κακῆς

+ Δέσεις τῶν δούλων τοῦ τοῦ Θεοῦ Μανουὴλ Ρύγενας ἐπὶ ἔτους αψκδ'. (1724) Μαΐου Κύρ Ἀναστασίου Αἰνεῖτη.

Ὁ ναὸς ἔχει ἐφ' ἑγροῖς γραφὰς ἀναξίας λόγου, τοῦ 1600 περίπου, διακρίνονται ὁμως καὶ ἀρχαιότεραι τούτων.

Δ'. — Ἁγία Κυριακή. Ναὸς μονόκογχος (ἢ κόγχη πεντάπλευρος).

225.— Ἐπὶ τοῦ ἑπερθύρου τῆς Δυτικῆς πλευρᾶς, ἐπὶ λίθον λιγκοῦ μαρμάρου

ΕΤΙ ΧΡΙΣΤΟΥ 1745 ΑΠΡΙΛΙΟΥ Α

226.— Ἐπὶ τοῦ ἑπερθύρου τῆς Β. πλευρᾶς ἐπὶ πώρον λίθον

227.— Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὑπερθύρον ἐπὶ πόρον λίθου

Ἐσωτερικῶς εὔρηται ἐντετοιχισμένος συντετριμμένος Σταυρὸς ζ'—η' αἰῶνος.

Ὁ ναὸς οὗτος ἐσωτερικῶς εἶναι εἰς τῶν ἐξοχωτέρων ἔργων τῆς χριστ. τέχνης διὰ τὰ ἐν αὐτῷ λαμπρὰ ἔργα τῆς ξυλογλυπτικῆς καὶ ὀστεογλυφικῆς τέχνης. Πλὴν τοῦ εἰκονοστασίου καὶ τοῦ ἄμβωνος, ἅτινα εἰσὶν ἔργα λαμπρᾶς τέχνης, θαυμάσιον κυρίως εἶναι τὸ ἐν αὐτῷ προσκνητήριον, ἐν ᾧ ἡ εἰκὼν τῆς Ἁγ. Κυριακῆς, ἔργον σπανίας λεπτότητος καὶ ὡραίας τέχνης φέρον στρεπτοὺς ἀνθοφοροῦντας κίονας μετὰ κιονοκράνων Κορινθιακοῦ ρυθμοῦ καὶ στεγαζόμενον διὰ στέγης φερούσης πέντε θόλους, ὧν ὁ ἐν μέσῳ μεγάλου μεγέθους (Φωτ. ἀποτ. 3427).

Ὡσαύτως ἅμα τῇ εἰσόδῳ δεξιὰ εὔρηται λαμπρᾶς τέχνης παγκάριον κεκοσμημένον μετὰ τῶν τεσσάρων στασιδίων αὐτοῦ διὰ λαμπρῶν ἀναγλύφων κοσμημάτων, προσώπων, πτηνῶν κλπ. (Φωτ. ἀπότ. 3426).

Ὡσαύτως ἐν τῷ σκενοφυλακείῳ τοῦ ναοῦ τούτου εἶδομεν ἐξόχον χριστ. τέχνης ὀστεογεγλυμμένον δισκέλιον, ἄξιον ἀληθῶς διὰ τὴν καθόλου ἱστορίαν τῆς τέχνης.

228.— Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου εἰκὼν

IC XC   Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΓΑΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ

ἔργον αὐστηροῦ τύπου, τέχνης μᾶλλον καλῆς, ὑφ' ἣν

δι' ἐξόδου καὶ δαπάνης Παναγιώτου προσκυνητοῦ καὶ Σημηρού-
δας χειρὸς δὲ Ἀναστασίου τοῦ Ἰωάννου αψνζ (1737).

229.— Ἐπὶ τῆς εἰκόνας ΜΗΡ ΘΒ (ἀπλῶς), ἔργον τοῦ
αὐτοῦ ἀγιογράφου.

αψνε' (1738).

230.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος

ἐπὶ ἔτους | αψνθ (1739) δι' ἐξόδου καὶ δαπά | νης Ἰωάννου
προσκυνητοῦ.

231.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Σύνάξεως τῶν 12 Ἀποστόλων

εἰς τοὺς αψξα' (1761) Διὰ συνδρομῆς μὲν | Ἀνδρέου πρίγκιπα
δαπά | νης δὲ Ἀγγελούδη καὶ Πολυχρόνη | κεκοιμημένων.

232.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, μᾶλλον κα-
λῆς Βυζαντ. τέχνης ἔργον.

+ διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν τιμιωτάτων ραπτᾶδων κατὰ
κατὰ τὸ αψξ (1760) μαρτίῳ Ἄνς. (= Ἀναστάσιος).

233.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Γεωργίου

+ διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης Γεωργίου καὶ Ἀμῆρισας αψξγ.
(1765).

234.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῶν ἁγίων Νικολάου καὶ Σάββα

+ δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Σεβαστοῦ στογιάμνου αψπθ
σεπτεμβρίου κζ (1782).

235.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ἁγίας Εἰρήνης, ἔργον μᾶλλον
καλῆς αὐστηρᾶς τέχνης

Διὰ συνδρομῆς καὶ | δαπάνης τῶν εὐσεβε | στάτων ψαράδων μα-
γαζητζήδων αψοη' (1778) ὀκτωβρ. ς. Ἄνς. (= Ἀναστάσιος).

236.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῶν ἁγίων Σπυρίδωνος καὶ
Βλασίου

διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν τιμ | ιωτάτων πραγματευτᾶδων
Καβετζήδων αψξς' (1766).

237.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ψηλαφήσεως τοῦ Θωμᾶ

διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν φιλοχρίστων πραγματευτῶν τοῦ εὐλογημένου ρουσφετίου τῶν μπεζασίδων⁽¹⁾.

238. — Ὑπὸ τὴν εἰκόνα ΜΗΡ ΘΘ ΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ
αψ (αθ :) (1729 :) εἶς Ἄνσ. (= Ἀναστάσιος).

239. — Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Στεφάνου μετὰ τῶν μαρτυρίων αὐτοῦ

1788

240. — Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ἁγίας Κυριακῆς

ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΑΨΝΔ (1754)

241. — Ἐπὶ τοῦ θωρακίου τοῦ προσκυνηταρίου τῆς Ἐκ-
κλησίας τῆς ἁγίας Κυριακῆς

+ διὰ συνδρομῆς | καὶ δαπάνης τῶν | εὐσεβεστάτων καρὰθ | κυ-
ραίων τῆς Αἴνου | αψπδ (1784) Μαΐου 6.

242. — Εἰς τὴν θύραν τῆς Προθέσεως ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ
Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, ἔργον συνήθους τέχνης

κατὰ τὸ αψξζ (1766).

243. — Ἐπὶ τοῦ δεσποτικοῦ θρόνου ὑπὸ τὴν εἰκόνα

IC XC   Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΓΑΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ

+ διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν εὐσεβεστάτων καὶ εὐλογημέ-
νων Γεωργῶν καὶ τουρκιότερα Πεντζηπέριδων αψοδ² (1774) δε-
κεμβρ. 8. Ἄ[ν]σ. (= Ἀναστάσιος).

244. — Ὁπισθεν τοῦ ξυλογεγλυμμένου προσκυνηταρίου

+ διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν εὐσεβε | στάτων κηπουρῶν
καὶ τουρκιότε | ρα Μπαχτζεβάνιδων—αψπδ (1782) Ἀπριλίου.

245. — Ἐπὶ τοῦ κίονος τοῦ κραιοῦντος τὸν ἄμβωνα

+ αψοδ (1772) Ἰου. οἱ εὐαγγελισταὶ ἱστορήθησαν τῷ χρόνῳ . . .

246. — Εἰς τὴν γυναικωνίτιδα ἐπὶ εἰκόνας ΜΗΡ ΘΘ (ἀπλῶς)

αωιβ (1812).

(¹) Μπεζασίδες οἱ ἔμποροι ὑφασμάτων.

247.— Ἐπὶ δισκελίου ὀστρακογεγλυμμένου

+ τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Κυριακῆς Αἴνος ἐν ἔτι 1788.

Ἐν τῷ ἱερῷ εὑρηται ἀνάξιον λόγου ἔργον, χρυσοκέντητος ἡ σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ (Φωτογ. ἀποτ. τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ναοῦ ἐπ' ἀριθ. 3427).

Ε'.— Παναγία ἡ Ταξειδιώτισσα (κοινῶς Παναγία Ταξηνταρὰ), καλουμένη οὕτω διότι ταύτην κυρίως ἐπικαλοῦνται οἱ μέλλοντες νὰ ταξειδεύσωσι. Ναὸς περιέχων συντρίμματα θωρακίου καὶ ἄλλων χριστιανικῶν μαρμάρων ναοῦ Ζ'—Η' αἰῶνος.

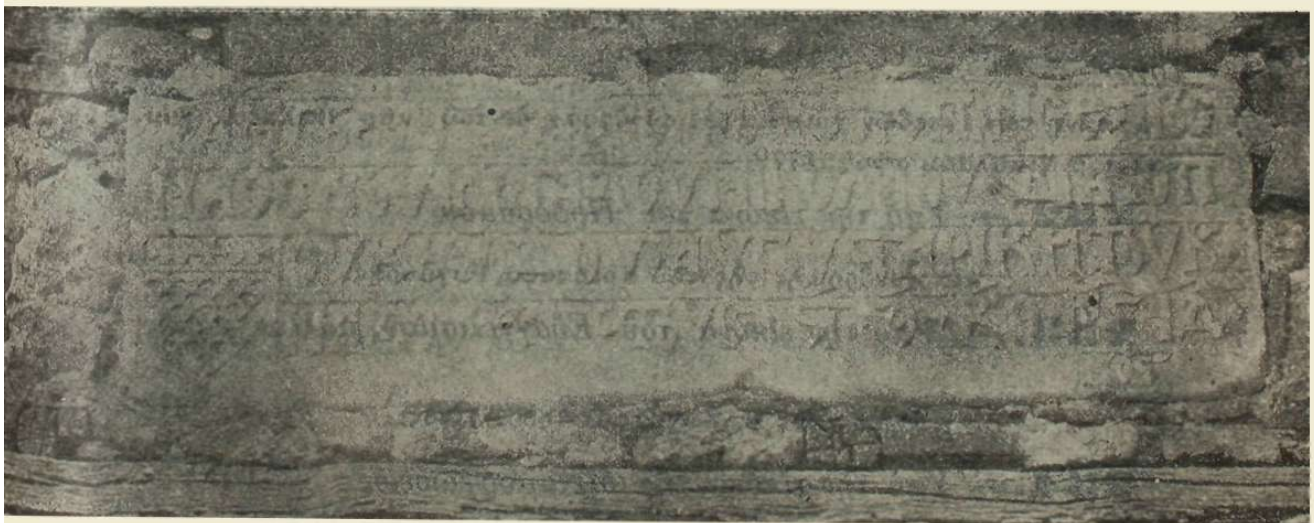
Δύο δὲ κίονες πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ κ. Κόνου παρὰ τὸν ναὸν τοῦτον, ἀπέχοντες ἀλλήλων 15,85 γ. μ. ἀναφέρονται ὅτι εἰσὶ λείψανα κίωνων ἐσωτερικοῦ καταστραφέντος ναοῦ.

Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου

ΙC ΧC Ο ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ } Ἄθλια σύγχρονα ἔργα
ΜΗΡ Θ8 (ἐπλῶς)

Ζ'.— Ἅγιος Βλάσιος.

248.— Ἐξω ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς αὐλῆς ἐπὶ μαρμάρου εὑρηται ἡ λόγον ἀξία ἐπιγραφή αὕτη:

ΑΝΗΓΕΡΘΗ ΕΚ ΒΑΘΡΟΝ Ο ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ
ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΙΑ ΚΟ
ΠΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΑΡΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑ
ΝΑΒΟΥΤΖΙ ΕΤΟΥC ΓΡΚΘ (6929=1421) ΚΟC (=ΚΩCΤΑC)

Δήλον ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, ὅτι αὕτη ἀνήκειν εἰς ναὸν τιμώμενον ἐπ' ὄνόματι τοῦ Ἀγ. Νικολάου, ὃν ἀνήγειρεν ὁ Αὐγουσταρικήσ τοῦ Καναβοῦτζι, εἰς ὃν ἀνήκε καὶ τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀπεικονιζόμενον οἰκόσημον (Φωτ. ἀποι. τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3429).

249.— Εἰς τὸ ὑπέρθυρον

† Οὗτος ὁ περικαλλῆς καὶ πανσέβαστος ναὸς ὁ πάλαι μὲν | ποτὲ τῷ τοῦ Ἀγίου Νικολάου ὀνόματι τιμώμενος, ὅς ἐν τῷ ἐτέρῳ δηλοῦται κίονι, νῦν δ' ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου | ἱερομάρτυρος Βλασίου σεμνηνόμενος, ἀνηγέρθη ἐκ βᾶ | θρων ἐπ' Ἀρχηθίτου Βυζαντίου διὰ συνδρομῆς καὶ βοῆ | θείας τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, ἐξόχως δὲ τῇ δαπά | νῃ καὶ ἀόκνῳ ἐπιστασίᾳ τοῦ εὐλογημένου ρουσφετίου τῶν τσουκαλάδων 1856, 29 Μαρτίου.

Ὡς ἐκ τῶν δύο ἀνωτέρω (ἀριθ. 249 καὶ 250) ἐπιγραφῶν καταφαίνεται, ὁ ναὸς οὗτος ἀρχικῶς ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Νικολάου.

250.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ

IC XC Ο ΒΑCΙΛΕΥC ΤΩΝ ΒΑCΙΛΕΥΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΓΑC ΑΡΧΙΕΡΕΥC

Δαπάνη τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ συνδρομῆ τοῦ κῦρ Παλαιολόγου καὶ κῦρ Νικολάου ἀψοθ (1779) Αὐγ. κη'.

251.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα ΜΗΡ ΘΒ (ἀπλῶς), μᾶλλον καλὸν ἔργον

Δαπάνη τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν συνδρομῆ δὲ τοῦ κῦρ Παλαιολόγου καὶ κῦρ Νικολάου ἀψοθ (1779).

252.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Προδρόμου

Διὰ συνδρομῆς τῆς τοῦ Χριστοφᾶ Ρυγούδας.

253.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, μᾶλλον κακῆς τέχνης

Δημήτριος Β. Ζωγράφος 1856. Αἶνος.

254.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Μεταμορφώσεως

Διὰ συνδρομῆς τῶν τιμιωτάτων ἀλπινιδων (=πεταλωτῶν).

255.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀγίου Νικολάου

Δαπάνη τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν συνδρομῆ δὲ τοῦ κῦρ Παλαιολόγου καὶ κῦρ Νικολάου ἀψοθ (1779) Ὀκτωβρ. λ' Ἀνς. [=Ἀναστάσιος].

Ἐν τῷ ἱερῷ εὔρηται εἰκὼν ΜΗΡ ΘΣ Η ΘΡΗΝΩΔΟΥΣΑ
ὠραία μετὰφρασις τοῦ *Dolorosa*.

256.— *Ἐν τῇ Προθέσει ὑπὸ μικρὰν εἰκόνα*

ΜΗΡ ΘΣ Η ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ

Χεῖρ Ράλλου Ραλίου.

Z'.— **Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νεοκαισαρείας.**

257.— *Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου*

ἀφιερὸ | θη παρὰ | τοῦ Χ (Χατζῆ) Θεοδωρῆ Νακάση | 1807 |
Νοεμ | βρίου | 17.

Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου ἀντὶ τοῦ Ι. Χ εὔρηται εἰκὼν τοῦ ἱεροῦ
τριμόρφου.

Ἄνω δὲ τοῦ Ι. Χ εἰκονίζεται πληθὺς ἀγγέλων.

258.— *Ἀντὶ τῆς εἰκόνης ΜΗΡ ΘΣ παρίσταται εἰκὼν τῆς*
Ρίζης τοῦ Ἰεσσαί, ἔργον μᾶλλον καλῆς Βυζ. τέχνης, πλούσιον καὶ
μεγαλοπρεπὲς κατὰ τὴν σύνθεσιν, ὑφ' ἣν

Χεῖρ Γαβριὴλ ἱεροδικκόνου ἐκ νισου αξίας [=Νάξου] ἀψι (1710).

259.— *ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Γεωργίου*

αφοη' (1778) Νοεμβρ. 5'.

260.— *ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Δημητρίου*

+ Διὰ συνδρομῆς | καὶ δαπάνης τοῦ εὐσεβεστάτου Δημητράκη |
Κομμενάκη ἀφοθ (1789) φευρουαρίου α.

261.— *Ἐπὶ τοῦ ξυλογεγλυμμένου εἰκονοστασίου*

ἔτος XV (Χριστοῦ) ἀψδ (1704) ἐλεπτουργήθη δι' ἐξόδου τοῦ πα-
νιερωτάτου Μητροπολίτου Αἴνου Γεδεών εἰς μνημόσυνον του καὶ τῶν
γονέων Ἰωάννου καὶ Συγκλιτικῆς.

262.— *Ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, ἐπὶ τοῦ δεξιᾷ Εὐαγγε-*
λιστοῦ :

Εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος αωλ (1850) Σεπτεμβρίου 16. μνήσθητι
κύριε τοῦ δούλου σου Μιχάλη.

ὑπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν εὔρηται ἐκ τραχίτου λίθου ραβδω-
τὸς κιονίσκος, ὡς οἱ ἐν τοῖς χριστιανικοῖς ἐρειπίοις τῆς Ἀττικῆς
καὶ ἀλλαχοῦ εὗρισκόμενοι.

Η'.— **Ζωοδόχος Πηγή.** Τὸ εὐτελὲς καὶ ἐξωτερικῶς ὡς οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχον φαινόμενον ναΐδιον τοῦτο (Φωτ. ἀποτ. 3422), περιέχει ἐξωτερικῶς μὲν τὴν λαμπρὰν ἐπιγραφὴν Δημητρίου τοῦ Ξένου, ἐν ἣ ἡ λόγος περὶ τοῦ Φραντζέσκου Γατελούζου τοῦ Παλαιολόγου, ἐσωτερικῶς δὲ ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐπιγραφὴν γενομένην ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου καὶ Ἰωσήφ τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου τοῦ ἐν Φλωρεντία τῷ 1439 ἀποθανόντος.

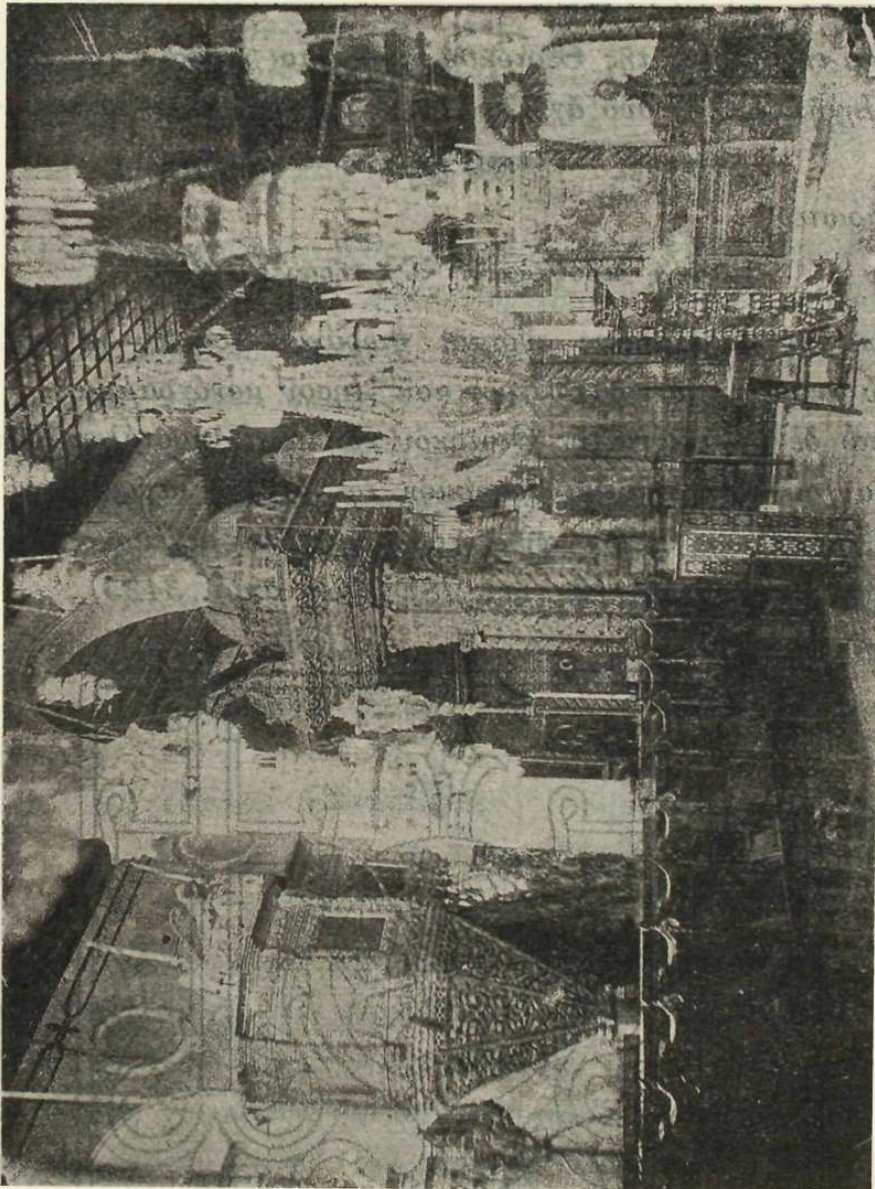
263.—“Ἐξώθεν ἐπὶ λίθου λευκοῦ μαρμάρου εὑρηται ἀναγεγραμμένη ἡ λόγον ἀξία ἐπιγραφὴ αὕτη (Φωτ. ἀποτ. 3428)᾽:

+ Πηγὴν σε χρύσειον κόρη τῆς ἀγνείας οὐδαμὲν πάντες τὴν Θεὸν τε-
τοκῆαν | ταῖς σαῖς φέρουσα τοίνην ὠλέναις λόγον καθιλέωσαι μοι τό-
πᾶν ὅταν κρίνει | οὐκ οὖν δέχου καὶ τουτονὶ ὄν σου χάριν πόθω] νεὸν
ἤχειρα ὡς ἐδὴνάμην | ὁ θεὸς οὗτος πάνσεπτος καὶ περικαλῆς ναὺς τῆς
Πανάγνου καὶ Θεομήτορος | Χρυσόπηγῆς ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων παρ' ἐμοῦ
Δημητρίου τοῦ Ξένου τηρικαῦτα κρατοῦν | τος τῆς θεοσώστου πόλεως
Αἴνου τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν αὐθέντου Σύρ Παλαμίδες Π. Φραντζέσκου
Γατελούζου τοῦ Παλαιολόγου ἐν ἔτει 579λα(6931=1425)| ἐν|δικτιῶνος|
α'. Κόστας ὁ μάστορας.

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης μαθηάνομεν, ὅτι τὸ ναῦδιον τοῦτο ἐκαλεῖτο Χρυσοπηγή, ἐπίθεται, ὅπερ ἀπαντῶμεν νῦν καὶ ἐν Σίφνῳ ἐν τῷ ναῦ τῆς Θεοτόκου «Παραγία ἢ Χρυσοπηγή»· ὅτι ἰδρυτῆς

Ὁ ἐν Αἴνῳ ναὸς τῆς Ἁγίας Κυριακῆς (σελ. 10).

τούτου ἐστὶν ὁ Δημήτριος Ξένος, περὶ οὗ ἡμεῖς τέως οὐδὲν ἀλλαχόθεν γινώσκομεν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην κραιῶν Αὐθέντης ἐν Αἴνῳ ἦν Φραντζέσκος Γατελιούζος ὁ Παλαιολόγος, ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν ὁποίων Νικόλαος ὁ Γατελοῦζος τῷ 1109 ἀπέθανεν ἐν Αἴνῳ. (Πρβλ. Οἱ Γατελοῦζοι ἐν Λέσβῳ, σελ. 36)

Κόρην δὲ Νοταρᾶ Παλαιολόγου τοῦ Κατελιούτζη εἶχε νυμφευθῆναι
Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, τὴν τῷ 1442 θανοῦσαν καὶ ταφεῖσαι
ἐν Δήμῳ (*).

264.— Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίῳ

ΙC ΧC Ο CΩΤΗΡ

Ἐπὶ τῆς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου παρίσταιται ἡ εἰκὼν τῆς Ζωοδό-
χου Πηγῆς, ἐφ' ἧς δύο ἄγγελοι, ὧν ὁ μὲν δεξιᾷ τῷ ὄρῳ λέγει

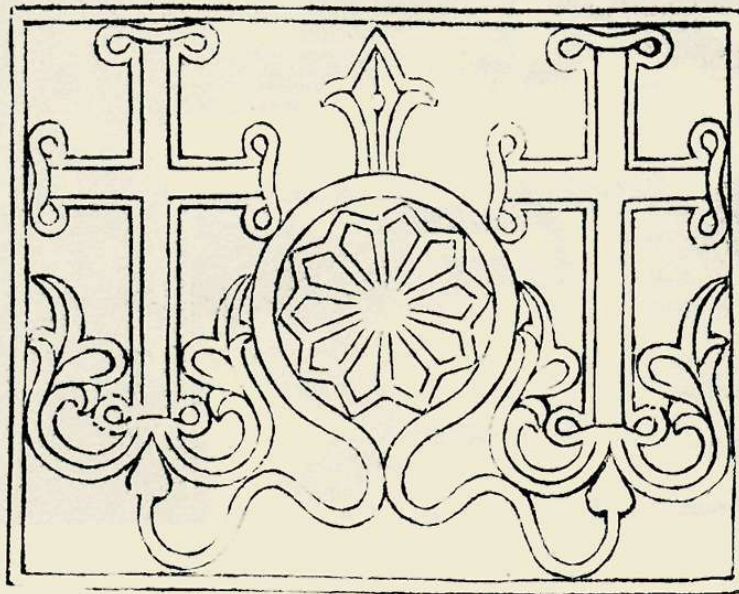
Χαῖρε, ἡ τὰς ἰάσεις προχέουσα ἀφθόνη.

ὁ δὲ ἀριστερᾷ

Χαῖρε ἡ δεδοξασμένη τὸ ζώηρυτον ὕδωρ.

Ἐπὶ τῆς Προθέσεως εὔρηται θωράκιον τοῦ Ζ'—Η' αἰῶνος,
ἐφ' οὗ ἀναγεγλυμμένον τὸ ἱερόν τοῦ Ἰησοῦ μονόγραμμα.

ὑπὸ δὲ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου
καὶ Παύλου εὔρηται μέγα θωράκιον, ἐφ' οὗ ἐν μέσῳ εἰκονίζεται
ρόδαξ, ἑκατέρωσε δὲ δύο φυλλοφόροι μεγάλου μεγέθους σταυροί,
ἔργον Ζ'—Η' αἰῶνος (Εἰκ. σελ. 18) (Φωτ. ἀποτ. 3425).

(*) Πρὸβλ. Γεώργιον Φραντζήν Β', κεφ. ιη' καὶ τὴν μονογραφίαν* Οἱ
Κατελιούτζοι ἐν Λέσβῳ 1355—1462. Ἐν Ἀθήναις 1901. σελ. 38.

268.—³Ἐσωτερικῶς δὲ ἄνω τῆς θύρας εὑρηται εἰκὼν Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης (Φωτ. ἀποτ. 3424), ὅφ' ἦν ἀναγινώσκομεν

†| ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙ[Α]Σ ΤΩ[Ν] ΕΥΣΕΒΕΣΤΑ[ΤΩΝ]
 ΚΑΙ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤ[ΩΝ] ΒΑΣΙΛΕ[ΩΝ] ΗΜ[ΩΝ] ΜΑ-
 ΝΟΥΗΛ ΚΑΙ [ΕΛΕ]ΝΗΣ ΚΑΙ Τ[ΟΥ] Ε[ΠΙ]ΣΚΟΠΟΥ |
 Η[Μ]ΩΝ ΙΩ[ΑΝΝΟΥ] ΚΑΙ ΙΩΣΗΦ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤ[ΑΤ]Ε
 ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΕΠΙ[ΤΟΥ]Σ
 Τ[Ε]ΛΕΒ [6932=1424] ΙΝΔΙ [Β].

Ὁ ἀναφερόμενος ἐνταῦθα Μανουήλ εἶναι Μανουήλ δ' Β' ὁ Παλαιολόγος (1391—1423), ἀποθανὼν τῇ 21 Ἰουλίου τοῦ 1425 ὑπὸ τὸ ὄνομα Ματθαῖος μοναχὸς (⁴), πατήρ τοῦ παρασιάντος ἐν τῇ ἐν Φλωρεντία Συνόδῳ Ἰωάννου Η' τοῦ Παλαιολόγου (1423—1448) καὶ Κωνσταντίνου ΙΑ' τοῦ Παλαιολόγου τοῦ τελευταίου Ἀντοκράτορος τοῦ Βυζαντίου (1448—1453). Ὁ Μανουήλ οὗτος εἶχε σύζυγον Εὐφρόνην θυγατέρα Κωνσταντίνου τοῦ Δραγάτη τὴν γνωστὴν καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑλένην, ἣτις ἐστὶν ἡ ἀναφερομένη ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιγραφῇ.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ β' στίχου ἀναγινώσκομεν Μ. ΙΩ, ὅπερ ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ λόγου συμπληροῦμεν «καὶ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν Ἰωάννου».

Ἐν τῷ *Oriens Christianus* (⁴) σημειοῦνται δύο ἐπίσκοποι Αἴνου φέροντες τὸ ὄνομα Ἰωάννης, ὁ μὲν Α' ἐπὶ Φωτίου, ὁ δὲ Β' κατὰ τὸ 1166. Μετὰ Ἰωάννην δὲ τὸν Β' ἐν τῷ *Oriens Christianus* τοεῖς μόνον ἐπίσκοποι Αἴνου ἀναφέρονται ὡς γνωστοὶ ὑπάροξαντες, Λανηὴ ἐπὶ Παλαμᾶ, Ματθαῖος τῷ 1575 καὶ Γεδεὼν τῷ 1672. Ἐπιπομένως ἐὰν ἡ ἀνάγνωσις ἡμῶν εἶναι ὀρθὴ ἢ ἐπιγραφὴ αὕτη χρησιμεύει καὶ ὡς πηγὴ ἀγνώστου τέως, ἐμοὶ τοῦλάχιστον, ἐπισκόπου Αἴνου, τοῦ ἀνωτέρου Ἰωάννου.

(⁴) Sabatier τόμ. α' σελ. 20.

(⁵) Οἱ ἐν τῷ *Oriens Christianus* γνωστοὶ ἐπίσκοποι Αἴνου εἰσὶν οἱ ἑξῆς μόνον: Ὀλύμπιος, Μακάριος, Παῦλος, Γεώργιος, Ἰωάννης Α' ἐπὶ Φωτίου, Μιχαήλ, . . . Ἰωάννης Β' 1166, Λανηὴ ἐπὶ Παλαμᾶ, Ματθαῖος 1575 καὶ Γεδεὼν τῷ 1672.

Ὁ δὲ Πατριάρχης Ἰωσήφ εἶναι ὁ ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω αὐτοκράτορος Μανουήλ (1391—1424) τῷ 1416 ἀπὸ Ἐφέσου γενόμενος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ⁽¹⁾ καὶ, ὡς ἄνω εἶπομεν, τῷ 1439 ἀποθανὼν, περὶ οὗ τὰ δέοντα ἐν τῷ Δελτίῳ Α' σελ. 43 εἶπομεν. ⁽²⁾

Ἐπειδὴ δὲ ἄνω τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης εἰκονίζεται Κωνσταντῖνος καὶ Ἐλένη, ἐν δὲ τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφέρεται ἡ σύζυγος τοῦ Μανουήλ Ἐλένη, διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη ἐγράφη πρὸς τιμὴν τῆς ἀνωτέρω Αὐτοκρατορίας, μητρὸς τοῦ τελευταίου Αὐτοκράτορος Κωνσταντῖνον τοῦ Παλαιολόγου, πιθανῶς δὲ καὶ τοῦτου.

Ἐπομένως αἱ ἐν τῷ ναῷ ἀγιογραφίαι αὗται εἰσιν ὑψίστης ἱστορικῆς σημασίας καὶ κατ' αὐθεντικὴν μαρτυρίαν ἔργα πρὸ τῆς αλώσεως.

Τοσαῦτα λαμπρὰ μνημεῖα τῆς ἱστορίας καὶ τέχνης δίδωσιν ἡμῖν τὸ εὐτελὲς καὶ σεσαθρωμένον τοῦτο ναΐδιον.

Θ'. — **Ἡ Παντοδασίλισσα.** Μικρὸς ἀρχαιότατος ναῖσκος.

266. — Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστισίου

IC XC ἔργον σύγχρονον.

Ἀπὸ τῆς εἰκόνης ΜΗΡ Θ8 πυρισταται ἡ Ρίζα τοῦ Ἰησοῦ ἄνευ ἐπιγραφῆς.

Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εὔρηται δύο θωράκια, ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν ὁποίων τὸ ἱερὸν μονόγραμμα τοῦ Μυστικοῦ Ἀστέρος τῆς Ἀπο-

καλύψεως

267. — Ἐν τῇ αὐλῇ εὔρηται ἐπὶ λίθου λευκοῦ μαρμάρου μήκ. 1,55, πλάξ. 0,36 καὶ ὕψους 0,32 ἡ εἰς τὰ ἄκρα ἀποκεκρουσμένη ἐπιγραφὴ αὕτη.

† Θ̄Ν ΧΑΡΙΤΙ ΙΝΔ ΙΒ ΒΑΣΙΛΕ[ΥΟΝΤΟΣ] ΑΝΑΣΤΑ-
 ΣΙΟΥ ΣΥΝΕΣΤΗ Η [ΜΟΝΗ] | ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΡΟΣΚΑΙ
 ΕΠΙΣΚΟΠ[ΟΥ] ΓΕΝΑΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΑΡΩΝ ΦΙ... | ΕΚ
 ΤΟΥΤΟΥ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤ[ΗΡΙΟΥ] ΙΩΑΝΝΗΝ | ΤΟΝ
 ΑΥΤΟΥ ΜΑΘ[ΗΤΗΝ]. | ΙΝΝΟΚΕΝΤΙΟΥ. ΑΝΕΚΤΙΣΕΝ
 ΕΚ ΘΕΜΕΛΙΩΝ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ Λ;...

⁽¹⁾ Γεδεών Πατρ. Πίν. σελ. 464.

⁽²⁾ Ποβλ. Παλασηγ. τόμ. Ε' σελ. 328.

Αὐτοκράτορας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀναστάσιος ἔχομεν δύο, ἦτοι Ἀναστάσιον τὸν Α' (491—518) καὶ Ἀναστάσιον τὸν Β' Ἀρτέμιον (713—716)· ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν ἐποχὴν Ἀναστασίου τοῦ Β'.

Γ'.—Ἡ Ὁδηγήτρια.

268. — Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου IC XC O ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ

βοηθός γε | νοῦ ΚΕ (Κύριε) IV (Ἰησοῦ) | ΧΕ (Χριστῆ) τοῦ δοῦ | λου σου Γεωρ | γάκη καὶ | Μανουήλ ἱερέος

269. — Ἐπι δὲ τῆς αὐτῆς εἰκόνας

1777 ἀπρ.

1757 . . . 25

1777 ἀγούστου προτὴ Θεοῦ πρόσωπον νὰ μὴ ἦδῃ ἐν λάβῃ γρ 1800 κὲ δὲν σταθῆ ἴστων λόγῳ τοῦ κὲ ἔχῃ τὴν Παναγίαν | μάρτηρα.

Προφανῶς πρόκειται περὶ εἶδους συμβολαιογραφικῆς πράξεως, δι' ἣν τίθεται μάρτυς ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, τοῦτέστι διὰ τῆς πράξεως ταύτης ὑποχρεοῖ τὸν λαβόντα 1500 νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του.

270. — Ἐπὶ τῆς εἰκόνας ΜΗΡ ΘΣ Η ΟΔΗΓΗΤΡΙΑ

1777 ἔτος μηνι ἀγούστῳ.

Ἐν τῷ ναῷ εἶδομεν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ΜΗΡ ΘΣ Η ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡ, περὶ ἣν εἰκονίζονται οἱ 12 Ἀπόστολοι, ἔργον τοῦ 1500—1600.

271. — Ἐπὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, ἔργον μᾶλλον καλῆς Βυζ. τέχνης

Τῶν λυτροποιῶν τῆ δόσει ἐπαξίως | ἐξωγράφισται ἡδε εἰκὼν ἀρτίως | εἰς ἀντίληψιν ὧν ἔφυν τζουκαλλάδων | λύσιν τε δεινῶν καὶ πονηρῶν σκανδάλων. | Μόσχου δὲ ἡ χεῖρ γράψαι ταύτην ὡς πέλει | νέος μαθητῆς καὶ ὑπουργέων θέλει | ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψοῆ (1778) ἐν μηνι Φεβρουαρίῳ.

272. — Ἐν τῇ δεξιᾷ πτυχῇ διπτύχου ἱεροῦ τριμόρφου (1)

ΚΝΡ ΜΕΓΑΛΣ

(1) Πρὸβλ. ἐπιγρ. ἀριθ. 204.

ΙΑ'.— Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι.

273.— Ἐπὶ τοῦ εἰκονοσασίου εἰκονίζονται ἐπὶ θρόνων

IC XC } Ἔργα συνήθους τέχνης τοῦ 1700.
MHP Θ8 }

274.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῶν δώδεκα Ἀποστόλων

διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τοῦ Κυρ Ἀποστόλη ἀψή (1733)

275.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἔργον συνήθους Βυζ. τέχνης

+ δαπάνη Κυροῦ τοῦ Νίτου Δημητρίου.

Πόνος δ' ἀκαθοδῆ Σεραφεῖμ τοῦ ἐκ Νίου ἀψή (1728)

276.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἔργον περίπου τοῦ 1600

+ δεήσις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἰωάσαφ ἱερομονάχου.

277.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Βλασίου

δεήσις τοῦ δούλου σου | Πάλη σὺν τῆς συμ | δεῖ | ας καὶ τῶν τέκνων ἔτους 1709 ἰουνίου 22.

278.— Ἐπὶ τῆς θύρας τῆς Προθέσεως, ἐφ' ἧς ἡ Σύναξις τῶν Ἀρχαγγέλων

+ διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τοῦ εὐσεβεστάτου κυρ Γεωργίου Δημητρίου ἀψήξ' (1767) ὀκτωβρίου κε'.

Ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου εὔρηται βυθμῆς στανροφόρος, ἐφ' ἧς νῦν πατεῖ ὁ ἐπίσκοπος.

ΙΒ.— Ἁγιος Ἀθανάσιος. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εὔρηται ἀρχαῖον χριστιανικὸν θωράκιον.

Ἐπὶ τοῦ εἰκονοσασίου

IC XC } Λόγον ἄξια ἔργα τοῦ 1700.
MHP Θ8 }

279.— Ἐπὶ τῆς εἰκόνας τοῦ IC. XC.

ΕΛΑΧΗ Τ' (τῶν) ΖΩΓΡΑΦΟΝ
ΓΟΣ ΔΜΤ (=Δημήτριος)

280.— Ἐν τῇ παραπλεύρῳ γυναικονίδι δεξιᾷ ὑπὸ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου.

δεήσις τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ Πάλη ΝΗΝΟΛΙ (=Μανόλι :) τζάμη ἐπὶ ἔτους αχξ (1660).

Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εὔρηται ἀρχαῖον χριστιανικὸν θωράκιον.

ΙΓ.— Ἡ Φανερωμένη. Ὑπόγειος ναὸς ὑπὸ μέγαν βράχον. (8,65 × 4,50).

Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου

IC XC ἔργον σύγχρονον ἀνάξιον λόγον

MHP ΘΒ ἀργυρένδιος τοῦ 1700

Ἐξωθεν τοῦ ναοῦ τούτου φαίνεται λαμπρῶς διαγραφομένη ἡ Σαμοθράκη καὶ αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

ΙΔ.— Ὁ Προφήτης Ἡλίας.

281.— Εἰς τὸ ὑπέρθυρον.

$$\frac{1}{4} \mid \frac{7}{1} = \eta 1741$$

282.— Ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου

IC XC } (ἀπλῶς) ἔργα συνήθους τέχνης
MHP ΘΒ }

283.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου.

δέησις τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ Νικολάου.

284.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος

+ δέησις τῆς δούλης τοῦ θεοῦ Κακούδινας.

285.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν

διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν τιμιωτάτων γουναράδων ἀψξ (1760).

286.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου

+ διὰ συνδρομῆς τοῦ τιμιωτάτου κύρ Ἀγγελουῶδη ἀψξς' (1766) φευρ. κβ'.

287.— Ἐπὶ τῆς θύρας τῆς Προθέσεως ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ἐκπτώσεως τοῦ Ἐωσφόρου, ἔργον σύνηθες μᾶλλον καλὸν

καὶ τῆς παρουσίας εἰκονηστωριογράφου Βάλης τοῦ ζωγράφου Αἰνέτης ζωγράφος ἀψπδ (1784) φευρουαρίου κ'.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Προθέσει ἐπὶ διπτύχον εἰκονίζεται ἡ Ἁγία Ματρώνα

**ΙΕ'. — "Αγιος Δημήτριος. Ναός μονόκογχος (ή κόγχη
πεντάπλευρος).**

288. — Εἰς τὸ ὑπερθύρον τοῦ ναοῦ

1845 απρ. 2 Ἀρχη | τέλος ἡκτωβρίου 15.

289. — Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ *I. X.* ἔργον τοῦ 1859
ἀνάξιον λόγον

χειρ Δημητρίου.

290. — Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐξαγγελισμοῦ, ἔργον τοῦ 1750

χωρ τοῦ εὐτελοῦς Κυριακῆ.

291. — Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, περὶ ἣν οἱ προφη-
ται, κάτω δὲ ἡ Κοιμησις, ἔργον μᾶλλον καλῆς ἀποτηρᾶς Βυζ.
τέχνης

Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα τῆς παναχράντου Δεσποίνης Θεοτόκου
εἰκὼν τῆ συνδρομῆ τοῦ πανοσιωτάτου προηγουμένου κῦρ Διονυσίου
ἐκ τῆς Ἀνδρου το ἐπήκει Μπαλι ἀψπὸ (1784) μαρτίου α' χειρ
δε Κυριακοῦ τοῦ Γεωργίου Μαυρίτη (=) τοῦ κῦρ Ἀνέστη.

292. — Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Τρύφωνος, ἔργον ἀνά-
ξιον λόγον

διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τῶν εὐλογημένων Ἀμπελοργῶν
χειρ Νικηφόρου Ἱερ(ο)μονάχου) 1846.

293. — Ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ *I. X.*

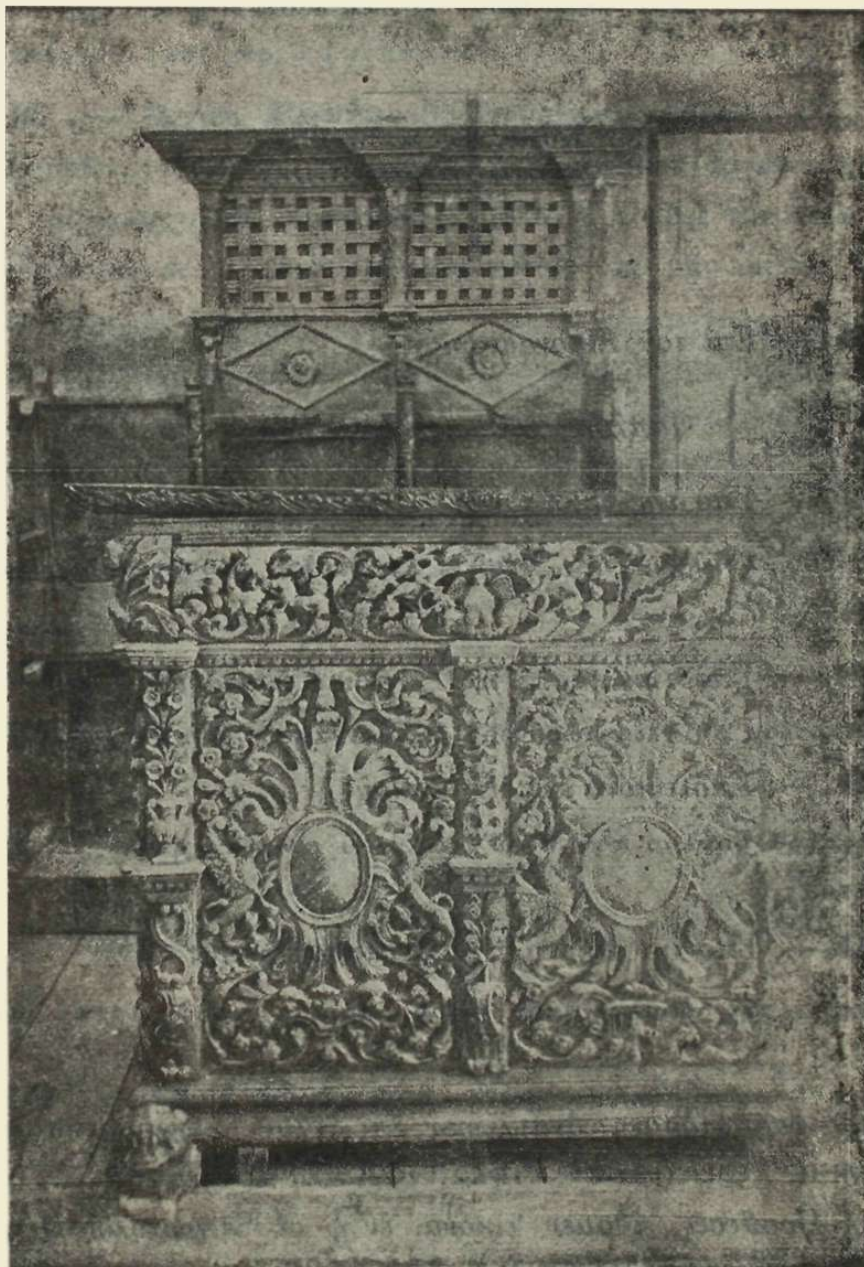
ὄλος γλοκασμος Σώτερ εἶ καὶ φαιδρότης ἀφσ^ω (1776).

294. — Ἐπὶ τῆς ὀρθῆς ξυλογεγλυμμένης πύλης

1858
ΟΚΤΟ
ΒΡ1 25

Ἐξοχον τὸ ἐπιτροπικὸν παγκάριον τοῦ ναοῦ μετὰ δύο στασιδίων
φερόντων ὀρθῶν ξυλογεγλυμμένων πλεκτὸν κόσμημα. (φωτογρ.
ἀποτ. 3428 εἰκ. σελ. 25).

Ἐν τῇ ἀγλῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἰδομεν σιντριμματα διασιύλων.

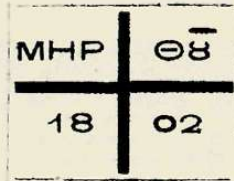

Παγκάριον μετὰ δύο στασιδίων φερόντων ὠραῖον
ξυλογεγλυμμένον πλεκτὸν κόσμημα ἐν τῷ ἐν Αἴνῳ ναῷ
τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. (σελ. 24).

ΙΖ΄.—'Η Κεχαριτωμένη.

295.—'Επί τοῦ ὑπερθύρου τῆς αὐλαίας θύρας

296.—'Επί τοῦ Εἰκονοστασίου

ΙC ΧC	}	(ἀπλῶς) ἀνάξια λόγου ἔργα.
ΜΗΡ ΘΒ		

297.—'Υπὸ τὴν εἰκόνα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων

δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἀποστόλη προσκυνητοῦ αωι
(1808) αὐγ'. ιε'.

298.—'Υπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου

1808 Μαρτίου 30 χεῖρ Δωροθέου ἱερομονάχου ἐκ τοῦ χασπλ.

299.—'Υπὸ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου

δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἰωάννου προσκυνητοῦ) εἰς τοὺς
αψξε' (1768).

300.—'Υπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Μεταμορφώσεως

+ δέησις τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ Μαρίας αφοδ (1774) Μαρ-
τίου κθ'.

'Εν τῷ ναῷ εἶδομεν ἀνάγλυφον ἐπὶ ξύλον κεχρωματισμένην
εἰκόνα ΜΗΡ ΘΒ Η ΤΡΥΦΩΤΙCΑ=ἡ Τρυφώτισα.

'Εν τῇ Προθέσει εἶδομεν εἰκόνα, ἐν ἣ ὁἱ Ἀπόστολοι Πέτρος
καὶ Παῦλος εἰκονίζονται αἶροντες Ἐκκλησίαν.

'Η Ἁγία Τράπεζα μετὰ κιβωρίου φέροντος πέντε θολίσκους.

'Εν τῷ ναῷ ταύτῃ εἶδομεν ἀσύνηθες στιχάριον ἀνοῖγον ἐκ τῶν
ἐμπροσθεν.

Τὸ Εἰκονοστάσιον περιέχει μέγαν πλοῦτον ξυλογλυπτικῆς τέχνης.

Τὸ ἐν τῷ ναῷ ἐπιρροπικὸν εἶσιν ἔργον λαμπρᾶς τέχνης, ὑπο-
δεέστερον ὅμως τοῦ ναοῦ Ἁγ. Δημητρίου.

301.— Ἐπί τοῦ κωδωνοστασίου ἐπὶ λίθου

ἐκ θεμελίων | κωδωνοστάσιον | ἐπὶ ἐπιτροπῆς | Ἀγγελῆ Ἰω.
καὶ Στέργου 1863 Μρ. 8 (=Μαρτίου 8)".

ΙΖ.— Ἀγία Τριάς. Ναὸς ὑπόγειος (μυκ. 7.60×3.10),

Ἐξωθεν τούτου παρετηρήσαμεν συντρίμματα ἀρχαίου χριστιαν. ναοῦ καὶ ὠραιοτάτου διαστύλου (ῦψ. 0,97). Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον καταβαίνομεν δι' 11 βαθμίδων καὶ οὗ τὸ ὑπὸ γῆν βάθος ὑπελογίσαμεν περὶ τὰ 4 μέτρα.

Ἐν τῷ ναῷ διεσώθη ἡ χρῆσις τῶν ἀρχαίων διαστύλων (ῦψος 2.10). Δεξιᾷ δὲ καὶ ἀριστερᾷ τοῦ ναοῦ διεσώθησαν τάφοι τὸ εἶδος *Arcosolia*. Εὗρομεν δὲ καὶ πωρίνην πλάκα (1.70×0,79) ἐφ' ἧς σταυρὸς ἐκ σαρκοφάγου. Ὁσαύτως ἐν τῷ ναῷ διεσώθησαν λείψανα ἐφ' ὕγρασις γραφῶν ὡς ἐν τῷ ἱερῷ βήματι ὁ Ι. Χ. ὁ Πρόδρομος. κλπ.

ΙΗ.— Ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Ἀγίας Τριάδος εὑρηται ἕτερος ἡρειπωμένος ναός, ἐφ' οὗ ἐπὶ πάρου λίθου

ΑΓΙ		Α
ΤΡΙ		ΑC
Δ		Ι

ΙΘ.— Ὁ Ταξιάρχης. Ναὸς Η' αἰῶνος

Ἐπί τοῦ εἰκονοστασίου

IC XC ἔργον τοῦ 1700.

ΜΗΡ Θ8 Η ΕΛΘΟΥCΑ ἔργον τοῦ 1847, ἀνάξιον λόγον.

Κ.— Ἅγιος Κωνσταντῖνος. Ἐπί τοῦ εἰκονοστασίου

IC XC Ο ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ } σύγχρονα ἀνάξια λόγον.
ΜΗΡ Θ8 (ἀπλῶς) }

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ οὐδὲν λόγου ἄξιον εἶδομεν πλὴν κηροπηγίου ἰδιορρόθμον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ μιᾶς ὀστρακογεγραμμένης βάσεως σταυροῦ.

ΚΑ'.—**Ἁγία Μαρίνα.** Ἐπί τοῦ εἰκονοστασίου

IC XC . | Ἔργα σύγχρονα ἀνάξια λόγον.
MHP Θ8 |

ΚΒ'. — Ὁ Ἅγιος **Εὐπλοῦς** (ἤδη ὀθωμανικὸς τεκές **Γιουνούζ μπαμπά**), ναὸς ὅμοιος πρὸς τὸν ἐν *Ραβέννη* ναὸν τῆς *Galla Placidia* (φωτ. ἀποτ. 3430. *Εἰκ.* σελ. 28).

Ὁ ἐν *Αἴνω* εἰς **Τζαμίον** (τεκέ **Γιουνούζ μπαμπά**) μεταβεβλημένος ναὸς τοῦ Ἁγίου **Εὐπλοῦς**. (σελ. 28).

ΚΓ'. — Ὁ Ἅγιος **Κωνσταντῖνος** (νῦν **Τζαμί**) ἔχων σχῆμα σταυροῦ. Ἐν τούτῳ διασώζεται μέγα λαμπρὸν κάτω μέρος διαστύλου, καὶ ἕτερον μετὰ μεγάλης κοιλότητος τεμάχιον εἰς δύο κεχωρισμένον, ὅπερ πιθανῶς ἦν βάσις τοῦ Ἄμβωνος. Τὰ τοῦ ναοῦ κιονόκρανα οἱ *Τούρκοι* ἐπέχρισαν ἀσβέστη.

Ὁ ναὸς φέρει εἰς τὸ ἔδαφος μεσοθύρια πολὺν μεγάλη. Ὁ *Τουρ-κικὸς ἄμβων* (*Μενμπέρ*) φέρει θωράκια τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

ΚΔ'.—**Φρούριον** ἔξωθεν τῆς θύρας εὔρηται ἀνάγλυφον *μειοπῶν* καὶ φάνωμα *λεσβιακοῦ* κοσμήματος μετὰ *λίαν* *λεπτῆς*

τέχνης χορδῆς ὡς τοιαύτη σώζεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν σιμωρογίων ἐν τῷ Ἀθήνησι Ἐθνικῷ Μουσείῳ.

302. — Ἐπὶ τοῦ φρουρίου ἐπὶ λίθου λευκοῦ μαρμάρου

† ΔΙΑ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΑ
ΡΙΟΝΙΩΑΝΟΝ
ΚΑΙ ΜΑΝΟΥΗΛ
ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ

303. — Ἐπὶ πύργου τετραγώνου, συνεχομένου μετὰ τοῦ φρουρίου ἄνω ἐπὶ μαρμάρου, ἐφ' οὗ ἐπὶ μὲν τοῦ ἡμίσεως φολιδοῦτον κόσμημα ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως περισπῶς λέων, ἀναγινώσκουεν

+ CIƆCCCCLXXXV (=1485 + DIC +
PRIMO + MARCII

304. — Ἐπὶ τοῦ ΒΔ τείχους τοῦ φρουρίου ἐπὶ ἀρχαίας πλακῶς, ἐφ' ἧς στανρὸς εὔρηται, ἀμυδρῶς ἀναγινώσκειται ἡ χρονολογία

ΕΤΟΥΣ ΓϞΚΕ (6925—1417)

305. — Ἐπὶ τῆς Βορείου πλευρᾶς τοῦ φρουρίου ἐντετειχισμένον σύντριμμα ἀνεστραμμένης ἐπιγραφῆς χριστιανικῶν χρόνων

ΓΕΝΕΙΓΑΛ

306. — Ἐπὶ τῆς Βορείου πλευρᾶς τοῦ φρουρίου

+ ΠΑΡΑΣΤΕ ΚΑ | ΜΕΝΟΣ ΔΗΓΗΤΡΙ | ΑΝΟΣ Ο
ΤΡΙΜΩΝ | (μεθ' οὗ ἐπονται δύο σειραὶ κρηπιογραφικαί, εἶτα δὲ)
ΕΤΟΥΣ ΓϞΛ (6930—1422)

307. — Ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ φρουρίου

ΚΟΜΗΝΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ
ΕΤΟΥΣ | ΓϞ|Ὶ (=6916=1408)

308.— Ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τοῦ φρουρίου

† MCCCCXIII DIE PRIMAGUSTI

[=1413 ἡμέρα πρώτη Αὐγούστου]

ΚΕ'.— **Βιβλιοθήκη.** Ἐν ταύτῃ εἶδομεν Εὐαγγέλιον τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἐλλιπὲς ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει, γεγραμμένον διὰ μεγάλων χαρακτήρων μετὰ μικρᾶς καὶ βραχυτάτης παρασημαντικῆς τοῦ ἤχου.

309.— Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἄνω τῆς θύρας ἀνέγνωμεν

Η ΑΘΗΝΑ

ΨΥΧΗΣ ΙΑΤΡΕΙΟΝ

ΚΖ'.— Ἰδιωτικοὶ οἴκοι.

310.— Ἐπὶ τοίχου

2	A
	P
1	

311.— Ἐπὶ ἰδιωτικοῦ οἴκου χήρας Γρηγορίου Χαριλάου

IC	XC
Φ X	Φ Π
NI	KA
X T	KX
Π	Γ
X	X
MAI	
8	α
1789	

Φ[ῶς] X[ριστοῦ] Φ[αίνει] Π[ᾶσι]

Τ[όπος] K[ρανίου]

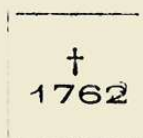
Π[αράδεισος] Γ[έρονε]

X[ριστὸς] X[άρον] X[ριστιανοῖς] X[αρίζει]

312.— Ἐν τῷ ἰδιωτικῷ οἴκῳ τοῦ γ. Γ. Εὐσταθίου ἐπὶ διαζώματος φυλλομύτων

1796

313.— Ἐν ἑτέρῳ ἰδιωτικῷ οἴκῳ ἐπὶ πάρου λίθου

314.— Ἐπὶ ἑτέρου ἰδιωτικοῦ οἴκου

Κ'Ζ'.— Μύλοι· Εἰς τοὺς μύλους εὔρομεν συντριμμάτω δια-
στύλον Θ' αἰῶνος καὶ τεμάχιον ἄμβωνος καὶ θωρακίων. (*)

(*) Μικρὸν δὲ πλὴν ἢ ἀναχωρήσω. ἐν μέσῳ τῶν ἀπείρων ἐρειπίων καὶ συν-
τριμμάτων τῆς ἀρχαίας Αἴνου, ὡς τις Ἰερεμίας, καθήσας, ἔγραψα τάδε :

ΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ ΘΡΗΝΩΔΟΥΝΤΑ

Διέρχομαι τὰ ἐρείπια καὶ τὰ τείχη τοῦ φρουρίου τῆς Αἴνου.

Ἀκούω τὰς ἀπὸ τῶν διαφόρων πετρῶν ἐξερχομένας φωνὰς καὶ κυ-
ριολεκτικῶς σπαράσσεται ἡ καρδιά μου ἐπὶ τοῖς θρήνοις καὶ ταῖς οἰμωγαῖς.

ὦ! δὲν μὲ βλέπετε ἐμὲ, φωνάζει μέγας λίθος, ὅτι εἶμαι μετ' οὗ τῆς ἀρ-
χαιοῦ ναοῦ : Δὲν βλέπετε ἐκ τοῦ μεγέθους μου τίνα μεγαλοπρεπέστατον
ποτὲ ναὸν τῆς ἀρχαιότητος κατεχόσμου :

Ἄλλ' ἐμὲ, ὠραῖον φάτνωμα μετὰ λεσθιακοῦ κοσμητήματος φέροντος λε-
πτεπιλέπτως ἐξεργασμένην τὴν χορδὴν μὲ παρορᾶτε : Δὲν ἐστέγαζον ἐγὼ
σοφᾶς κεφαλὰς ἀρχαίων ἱεροφαντῶν Ἑλλήνων, καὶ ὑψηλὰ ὑπερηφάνως
ἱστάμενον, ἐφανταζόμεν ποτὲ, ὅτι θὰ μὲ μετεχειρίζοντο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ
Ἁγίου Γρηγορίου ὡς γούρναν, ὅπως πίνωσι τὰ ζῶα. ἢ ἐμὲ, λέγει ἕτερον
ἡμισυ τεθραυσμένον φάτνωμα, ὅτι συντετριμμένον θὰ κατελογιζόμεν ποτὲ
ὡς λίθος κοινὸς μετὰ τῶν λοιπῶν ἀξέσττων λίθων, ὡς κοινὴ μεταξὺ τῶν
ἄλλων πέτρα εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν μετ' αὐτῶν ἱσταμένη ὡς βάναντος
ὑλὴ οἰκοδομήσιμος :

Ἄλλ' ἐγὼ, ἥτις ποτὲ ἤμην ἱεροῦ ἄμβωνος θωράκιον ἐφαντάσθη ποτὲ
ὅτι θὰ ἐνετειχιζόμεν ὑψηλὰ εἰς τείχη φρουρίου καὶ ὅτι θὰ ἐκάθηντο ἐπ' ἐμοῦ
βεβηλοῦντα μετὰ τὰ ἄγρια τοῦ τόπου ὄρεα :

Ἄλλὰ μήπως ἡμεῖς, τὰ ἱερὰ ταῦτα διάστυλα διὰ μέσου τῶν ὁποίων
διεσταυροῦντο τὰ εὐτεθέστερα βλέμματα τῶν προσευχομένων χριστιανῶν
ἐφαντάσθημεν ποτὲ τὴν νῦν βεβήλωσιν :

Ἄλλὰ ἡμεῖς τὰ κιονοκρονν, ὑψηλὰ ἐπὶ λαμπρῶν κιονῶν ἱστάμεν, τιμὴ καὶ δόξα τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Αἴνου, ἐφηντάσθημεν, ὅτι ἠθέλομεν χρησιμοποιοῦν ὡς καθήκοντα εἰς τὰς ἀλλὰς ἢ ὡς ὑπὸ λίθοι οἰκοδομῆς :

Φρικτὴ, φοικτὴ οἱ ἡμᾶς τὰς Ἐπιγραφὰς φωνοῦσι τὰ φωνήεντα ταῦτα ἀκριβῶς μίαν ἡσυχον προίαν ἀρτυνησθῆμεν ἐκ τῶν κολλίων τοῦ ὄρους, ὅπου ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Δημιουργίας βιβθῶς ἐκοιμώμεθα· μᾶς μετέφερον εἰς τὴν πρωτεύουσαν μετὰ τρογῆς, καὶ φιλοφρονος προσοχῆς καὶ ἐν ᾧ ὁ κῆρ μᾶστορος Κώστας ἐνέγραψεν ἐφ' ἡμᾶς τὰς ὠραίας ἱστορικὰς ἐπιγραφὰς Δημητρίου τοῦ ξένου τοῦ Ἀγούσταρική τῆ καὶ τὴν τῆς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀναστατίου Μονῆς ὁ Μητροπολίτης, ὅσοι οἱ λόγιοι, ὅσοι οἱ εὐγενεῖς διήρχοντο πρὸ ἡμῶν ἐπαινοῦντες ἡμᾶς ὅτι εἴμεθα ππανίως λευκοὶ καὶ καθαροὶ λίθοι, καὶ ὑπερηφάνως ἠκούομεν τοὺς ἐπαινοὺς τούτους καὶ ἀπὸ ἀψύχων τοῦ βουνου λίθων ἐγενόμεθα εὐφυγοὶ, ὠραία ζωστὴ εἰς αἰῶνας ἱστορία τοῦ τόπου, διασκεστέρα τῆς ζωῆς τῶν κυρίων ἡμῶν, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐνομιζομεν ἐαυτὰς ἀσφαλεις τοῦλάχιστον, ὡς φερούσας τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, ἐφηντάσθημεν ποτὲ ὅτι θὰ ἠχρωτηριάζομεθα βαναύτως, ὅτι θὰ περιφρονοῦμεθα καὶ δίκην κοινῆς οἰκοδομησίμου ὅλης θὰ εἴμεθα εἰς τὸν πορὸν μετὰ τῶν λοιπῶν κοινῶν πετροῶν τοῦ πορούου :

Ἄλλ' ἐμε, ἤτις διασώζω τὸν Ἰωάννην Λιθαδόριον καὶ Μανουὴλ τὸν Ἄγγελον μ' εὐρισκετε ἄξιαν τῆς θέσεως μου ἐντετειχισμένην εἰς ἀθέκτον γωνίαν τοῦ πορούου !

Ω ! θεῖνοι ! ᾧ ! κοπετοὶ ! ᾧ ! δάκρυα ! Ἀληθῶς οἱ θεῖνοι τῶν ἐρείπιων εἶναι πολὺ μεγαλείτεροι καὶ συγκινητικώτεροι τῶν θεῖνων, οὐδὲ ἀκούομεν ἐπὶ τῶν ὀλίγων συγγρόνων ἡμῶν θνητῶν !

Οἱ θνητοὶ φίλοι μας ἀντιπροσωπεύουσιν ἄτομα, οἰκογενεῖς ὠρισμένων 50 ἢ 100 ἐτῶν, ἐν ᾧ τὰ ἐρείπια ἀντιπροσωπεύουσιν αἰώνων ἐθνικὴν ἱστορίαν, μεταβολὰς θεησκευμάτος, μεταβολὰς Κυρίων, μεταβολὰς ἐθνῶν, μεταβολὰς πλέψεων καὶ προσημάτων.

Ἐν Αἴνω τῆ 28 Ἀγούστου 1902. »

Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εὐτυχῶς κατὰ τὴν ἀριεὶα ἡμῶν ἐξῆ εἰς τῶν εὐγενεσιῶτων ἀπογόνων τῆς παλαιᾶς ἀρχοντίας, ὁ νῦν ἐν μακαριστοῖς Συρόπουλος, οὗ ἡ παρουσία ἀνεβίβαζεν ἡμᾶς εἰς τοὺς ἐνδόξους χρόνους τῶν ἀρχαίων κατοίκων τῆς ἀρχοντικῆς Αἴνου.

Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ ἀκολουθήσας τὸν Πατριάρχην Ἰωσήφ εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίαι Σύνοδον ἐκαλεῖτο Σίλβεστρος Συρόπουλος, μέγας Ἐκκλησιάρχης καὶ δικαιοφύλαξ. Κατήγετο ἄρα ἐξ Αἴνου ;

Εὐχάριστον δὲ καὶ παρήγορον σήμερον, ὅτι ἐν μέσῳ τῶν κατοίκων αὐτῆς ζωστὴ οἱ ἐρχώριοι εὐπατριῶται κ. Ἀχ. Νιώτης καὶ Ἐμμανουὴλ καὶ ὁ ἐξ Ἀμφίσης επιστήμων ἱατρός κ. Σημ. Καβούρης, ἀνὴρ ὀρέκτης καὶ πατριώτης, πρὸς δὲ ἡμετέρα Ἐταιρεία, καὶ προσωπικῶς ἡμεῖς, ἀπείρους χάριτας ὁμολογοῦμεν διὰ τὴν ὁδηγίαν καὶ εὐκολίαν, ἣς παρέσχεν ἡμῖν κατὰ τὴν ἐν Αἴνω διατριβὴν ἡμῶν Ἡ Πατρίς, δικαίως σεμνύεται ἐπὶ τοιοῦτον καλῶ αὐτῆς τέκνον.

Σ Κ Α Λ Ω Τ Η

Μονή Σκαλωτής.— Διὰ μέσον τῶν καθαρῶς Ἑλληνικῶν χωρίων Μαΐστρου καὶ Ἀμνυδαλιᾶς, δίωρον περίπου ἀπὸ τῆς Αἴνου, τῇ 26 Αὐγούστου 1902 ἐπεσκέφθημεν μετὰ τοῦ ἐξόχως λαμπροῦ ἱατροῦ κ. Σ. Καβούρη τὴν Μονὴν Σκαλωτής, σταυροπηγιακὴν Μονὴν μὴ ἔχουσαν εἰμὴ ἓνα καὶ μόνον, ἱερομόναχον, τοῦτον καὶ Ἡγούμενον.

Ἡ Μονὴ ἐκτίσθη ἐπὶ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ τοῦ Α'. (1081—1118) ἢ ἐπὶ τοῦ Β'. (1180—1183).

Ἐξωτερικῶς ἡ Μονὴ ἐκτισμένη διὰ μεγάλων ἰσοδομικῶν παρίνων λίθων, φέρει τὴν ὄψιν φρουρίου μᾶλλον ἢ Μονῆς (φωτ. 3431), εἶδος οἰκοδομῆματος ἀγνώστου ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς. (Ἐσωτερικὸν τῶν αὐλῶν τῆς Μονῆς ἰδὲ φωτογ. 3432, 3433).

315.— Ἐπὶ τοῦ ΒΔ μέρους, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἡ κυρία τῆς Μονῆς πρόσοψις ἀναγινώσκομεν ἐπὶ τοῦ τείχους

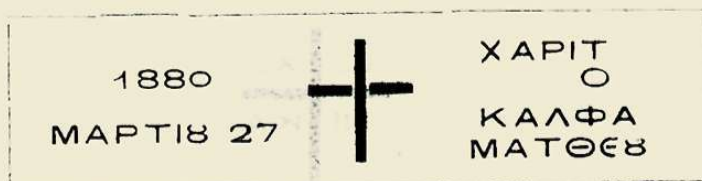
Ἐτους ζϛμ

ἦτοι

ἔτους ζϛμ. (7140=1632)

κατωτέρω δὲ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης εὔρηται ἑτέρα πλάξ φέρουσα πάλιν τὸ αὐτὸ ἔτος.

316.— Εἰς τὸ ὑπέρθρον ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου

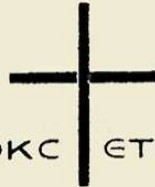
317.—* *Ανω ταύτης*

ΜΗΡ ΘΒ
ΚΟΜΙΝΑΕ (ΚΟΜΙΝΕ)
ΔΥΚΑ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

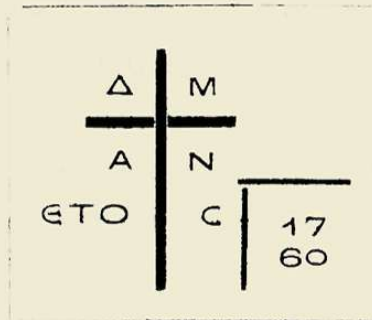
ὑποδηλοῖ τὸν κτίτορα Κομνηνόν, ὡς κατωτέρω δηλοῦται καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς Μονῆς ἀφαιρεθέντος κτητορικοῦ σιαυροῦ.

318.—* *Ἐπι εἰτέρας πλακῶς*

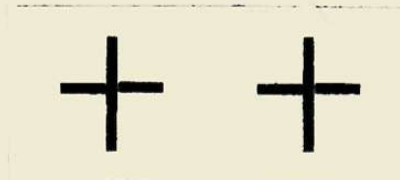
ΑΘΚΣ ΕΤΟΥΣ = 1826 (·)

319.—* *Ἐπι εἰτέρας πλακῶς*

= Δαμιανός 1760

320.—* *Ἐπὶ τῆς βορείου δὲ γωνίας τοῦ τείχους εὔρηται δύο σιαυροὶ*

321.—* *Ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς*

322.— Ὑψηλότερον

323.— Ἐπὶ τῆς νοτίου πλευρᾶς

Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου (*).—*Ναὸς τῆς Μονῆς Σκαλωτῆς.*

(*) Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ κατὰ τὴν νύκτα 14—15 Ἰουνίου 1902 ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Σκοπίων ὁ παλαιὸς ἡμῖν ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν γνώριμος Φιρμιλιανὸς, οὗ γνωστὰί αἱ πικρῖαι τοῦ βίου. Καθ' ἃ δὲ εἶπον ἡμῖν ὁ Φιρμιλιανὸς συνοδευόμενος ἐκ Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ Ρώσσου καὶ Σέρβου προξένου μετὰ τῶν διερμηνέων αὐτῶν ἔφθασαν εἰς Δεδέαγατς, ὅπου ἀνέμενον αὐτὸν πάλιν ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει Ρώσσος προξένος. Αὐθωρεὶ δὲ πάντες μετὰ τοῦ Ἑλληνος προξένου διὰ πλοιαρίου ἀνεχώρησαν εἰς Αἶνον καὶ ἐκεῖθεν αὐθωρεὶ δι' ἀμαξῶν μετέβησαν εἰς Σκαλωτῆν, ἔνθα ἔφθασαν 8 μ. μ. καὶ ἔνθα ἀπὸ τῆς 13 Ἰουνίου ἡμέρας Πέμπτης ἀνέμενον ἐκ Κων/πόλεως ἐπίτηδες ἀφιχθέντες, ὁ Χίου, ὁ Βοδενῶν καὶ ὁ Διπίτσης οἱ Συνοδικοί, μεθ' ὧν 2 ἱερεῖς, 2 ἱεροδιάκονοι καὶ 2 κλητῆρες τοῦ Πατριαρχείου.

Τὴν ἰδίαν δὲ ἡμέραν, καθ' ἣν ἀφίκετο ὁ Φιρμιλιανὸς εἰς Αἶνον, ἦτοι τὴν 14 Ἰουνίου, τὴν αὐτὴν διὰ ξηρῶς ἀφίκοντο καὶ 10 ἵππεις Τοῦρκοι σωματοφύλακες, οἵτινες καὶ συνώδευσαν αὐτὸν μέχρι Σκαλωτῆς.

Τὴν ἰδίαν δ' ἐσπέραν τῆς ἀφίξεως ἐν Σκαλωτῇ, Παρασκευὴν πρὸς τὸ Σάββατον 1 μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἤρξατο ἡ θεία λειτουργία ἀπολύτως συντόμως, λήξασα μετὰ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ περὶ τὰ χαράγματα. Παρῆσαν δὲ ἐν τῇ Μονῇ ὁ Ἡγούμενος Σκαλωτῆς Διονύσιος καὶ ὁ Ἅγιος Αἶνου συμψάλλοντες, πρὸς δὲ ὁ Καϊμακάμης καὶ ὁ Ἀστυνόμος μετὰ 8 ἐπίππων καὶ 3 καθβάσιδων τοῦ Ἑλληνος, Ρώσσου καὶ Σέρβου προξένου.

Εἰκονοστάσιον καὶ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ ἰδὲ φωτ. 3433 A.

ΙC ΧC Ο ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ "Εργον περίπου τοῦ 1600, αὐστηρᾶς Βυζ. τέχνης ἐπιδιορθωμένον.

ΜΗΡ Θ̅̅ Η ΠΑΝΤΩΝ ΧΑΡΑ Παρὰ τὸν Ι. Χ. ἡ εἰκὼν

Τῷ ἡγουμένῳ ἐδόθησαν ὡς δῶρον 10 εἰκοτόφραγκα ἕτοι 1050 γρόσια.

Ἀμέσως δὲ Σάββατον μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, οἱ χειροτονήσαντες Συνοδικοὶ ἀπῆλθον μόνοι εἰς Αἶνον, ὅπου μετὰ 1 ὥρας διαμονὴν παρὰ τῷ ἐκεῖ Μητροπολίτῃ ἀνεχώρησαν διὰ πλοιαρίων εἰς Δεδέαγατς καὶ αὐθημερὸν ἐκείθεν εἰς Κων. πόλιν.

Ὁ δὲ νεοχειροτονηθεὶς Φιρμιλιανὸς μετὰ τῶν προξένων παρέμειναν ἐν τῇ Μονῇ περὶ τὴν 1 ὥραν, λαβόντες καφε κλπ. ἔφθασαν δὲ εἰς Αἶνον, ποὺν ἀναχωρήσωσιν οἱ Ἀρχιερεῖς, οἵτινες ἀμέσως εἶτα ἀνεχώρησαν, ὁ δὲ Φιρμιλιανὸς μετὰ τῶν προξένων ἔμειναν γευματίσαντες παρὰ τῷ ἐκεῖ Κατακάμῃ. Μ. μ. δὲ τῆς ἰδίας ἡμέρας Σαββάτου ἀναχωρήσαντες διὰ πλοιαρίου εἰς Δεδέαγατς, ἠναγκάσθησαν ἕνεκα φοβερᾶς τρικυμίας νὰ ἐπιστρέψωσιν πάλιν εἰς Αἶνον, ὅπου οἱ μὲν προξένοι ἐκοιμήθησαν παρὰ τῷ Κατακάμῃ, ὁ δὲ Φιρμιλιανὸς παρὰ τῷ Μητροπολίτῃ, λίαν δὲ προῶ τὴν ἐπομένῃν Κυριακὴν ἀνεχώρησαν εἰς Δεδέαγατς.

Ὁ ἡγούμενος Διονύσιος οὐδεμίαν εἶχε γνώσιν περὶ τῆς χειροτονίας ταύτης, ὅτε αὐτῆς τῷ ἐνεχειρίσθη τὸ ἐπόμενον Πατριαρχικὸν γράμμα :

Ἄριθ. πρωτ. 3975

Τῷ Ὁσιώτατῳ ἡγουμένῳ τῆς ἐν Αἶνῳ ἱερᾶς ἡμετέρας Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Σκαλωτῆς τέκνῳ ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ.

† Ἰωακείμ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων/πόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἴκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ὁσιώτατε ἡγούμενε τῆς ἐν Αἶνῳ ἱερᾶς ἡμετέρας Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Σκαλωτῆς, τέκνον ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητόν, χάρις εἴη τῇ ὁσιότητί σου καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Ἐγκριθέντος συνοδικῶς ἵνα ἡ χειροτονία τοῦ ἐρηγιασμένου Μητροπολίτου Σκολίων κυρίου Φιρμιλιανοῦ τελεσθῇ ἐν τῇ ὑλὸ τὴν ἡγουμενείαν σου Ἱερᾷ ταύτῃ Μονῇ, μεταβαίνουσι ἤδη αὐτόσε οἱ ἐπὶ τούτῳ ὀρισθέντες Ἱερώτατοι Μητροπολίται, Χλου κ. Κωνσταντῖνος, Βοδενῶν κ. Νικόδημος, καὶ Αἰτίσης κ. Νικηφόρος μέλη τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς Συνόδου, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἀναγγέλλεται τῇ ὁσιότητί σου διὰ

τοῦ Προδρόμου καὶ παρὰ τὴν Θεοτόκον ἢ θύρα τῆς Προθέσεως.

324.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς ἁγίας Τριάδος ἔργον συνήθους τέχνης

† Διὰ συνδρομῆς καὶ δαπάνης τοῦ εὐλογημένου ρουφετίου τῶν ψωμάδων κψπγ' (1785) χεὶρ Δημητρίου.

325.— Ἐπὶ ἀργυρενδύτου Εὐαγγελίου

διὰ δαπάνης δὲ Χατζῆ τοῦ Νεικυφόρου διὰ χηρὸς δὲ τοῦ αμαθοῦς Χρησοφᾶ 1748 Ϟςς (=ἔτους σωτηρίου).

326.— Ἐπὶ τοῦ ἀναλόγιου πέριξ δι' ὀστέιτης τέχνης

† ΕΤΕΛΙΟΘΗ
Ο
Τ ΑΝΤΛΑΥΟ

ΥΠΟΧΙΡΩΣ ΞΑ
ΘΟΠΒΛΒ

	ΡΙ
ΕΝ ΜΗΝΙ ΑΠ	ΛΙΟ
8C	
ΙΑ ΕΤ ΑΠΟ	ΧV

8C	Ο
ΕΤ	ΑΠ ΧV
ΑΧΠΘ	ΖΡΠΗ
(7188=1680)	

ἦ τ ο υ :

Ἐτελιόθη τὸ ἀναλόγιον αὐτὸ ὑπὸ χερὸς Ξαθοπούλου ἐν μηνί Ἀπριλίου καὶ ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους αχπθ (1689) (καὶ κοσμογονίας) ζρπη (7188).

τῆς παρουσίας ἡμετέρας Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς μετὰ τῆς συστάσεως καὶ ἐντολῆς ἵνα ὑποδεξάμενος μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας τοὺς ἐξονομασθέντας ἐκκλησιαστικοὺς ἀπεισταλμένους συμμορφωθῆς ἀπροφασίστως πρὸς πᾶσαν αὐτῶν διαταγὴν σχετικὴν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς μεταβάσεως αὐτῶν, ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς σῆς οὐσιότητος.

απβ' Ἰουνίου ια'.

ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ

Ἐν δὲ τῷ κώδικι τῆς Μονῆς ἐν σελ. σελ. 110 ἀνέγνωμεν ὡς ἐξῆς τὴν καταστρωθεῖσαν πράξιν :

Ἐπὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κ. Ἰωακείμ τοῦ Γ' ἡγουμενεύοντος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σκαλωτῆς ἀρχιμανδριτοῦ Διονυσίου τῆ νυκτὶ τῆς 14 πρὸς τὴν 15 τοῦ μηνὸς Ἰουνίου 1902 πατριαρχικῆ καὶ συνοδικῆ διαταγῆ ἐγένετο ἐν τῷ ναῷ τῆς Μονῆς ἡ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία τοῦ ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Σκοπίων κ. Φιρμίλιανου ὑπὸ τριῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων Μητροπολιτῶν

Σημειωτέον ὅτι ἡ ἀπὸ Χριστοῦ χρονολογία 1689 δὲν συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου 7188 ἔτους, διότι τὸ 1689 ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ζρ'ζ' ἀπὸ κτίσεως κόσμου.

Ἁγία Τριάς. — Ναϊδίον ἐντὸς τῆς Μονῆς Σκαλωτῆς.

ΙC ΧC Ο ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ Νέον, μᾶλλον καλὸν σύγχρονον ἔργον.

ΜΗΡ ΘΘ Η ΟΔΗΓΗΤΡΙΑ

Ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς εὔρηται πλάξ, ἐφ' ἧς σταυρὸς καὶ ἕτερον ἐκ φύλλων κισσοῦ κόσμημα.

Τὸ **Σκευοφυλάκιον τῆς Μονῆς Σκαλωτῆς** κεῖται ἐντὸς τοῦ ναϊδίου τῆς ἁγίας Τριάδος.

Λόγου ἄξιον ὅτι ἀπλοῦν ἢ δουλάπιον ἀποτελεῖ τὴν μουσικὴν κρύπτειν τοῦ ναοῦ (Φωτ. 3434), οὐδὲν σήμερον διαφυλάττουσαν.

Ἡ Μονὴ διαφυλάσσει δύο κάρας ἁγίων

1. Ἀνωρύμον καὶ

2. Σωφρονίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων τοῦ συγγραφέως τῆς ἀκολουθίας τοῦ Μ. Ἀγιασμοῦ.

Ἔχει δὲ καὶ 1 πατριαρχικὰ σιγίλλια.

1. Νεοφύτου. Ἐπὶ τοῦ μολυβδοβούλου τούτου ΖΡ [Ι] = 1602.

2. Παρθενίου, οὗ ἡ χρονολογία οὔτε ἐν τῷ σιγίλλῳ οὔτε ἐν τῷ μολυβδοβούλλῳ ἀναγινώσκεται.

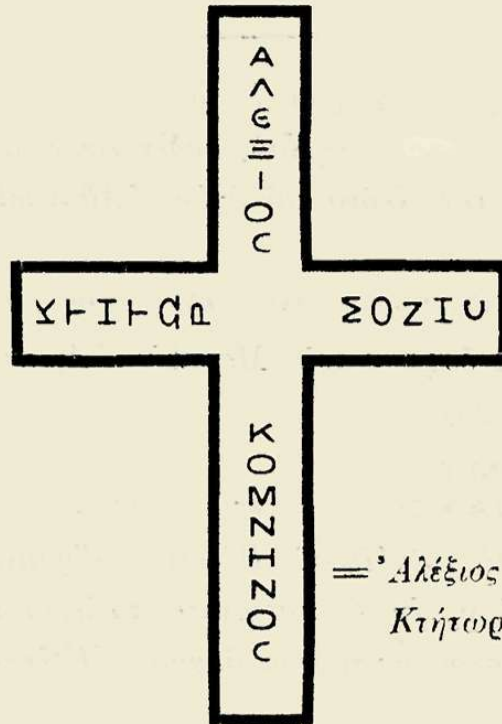
3. Γαβριήλ. Ἐν μὲν τῷ σιγίλλῳ ΑΨΖ' (=1707), ἐν δὲ τῷ μολυβδοβούλλῳ ΑΨΒ' (=1702).

4. Ανθίμου. Ἐν μὲν τῷ σιγίλλῳ 1847, ἐν δὲ τῷ μολυβδοβούλλῳ 1845.

Καθ' ἃ δ' ἐπληροφόρησαν ἡμᾶς, ἐν τῇ Μονῇ ὑπῆρχεν ὁ κλητο-

Χίου κ. Κωνσταντίνου, Βοδενῶν κ. Νικοδήμου καὶ Λιτίσης κ. Νικηφόρου δύο ἱερέων καὶ δύο ἱεροδιακόνων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ συμπαλλόντων τοῦ Μητροπολίτου Ἁγίου Αἰνου κ. Γερμανοῦ καὶ τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς. Ἄμα δὲ παρόντων τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει γενικοῦ τῆς Ρωσσίας προξένου, ἐνὸς διερχομένου τῆς ἐν Κων)πόλει βασιλικῆς πρεσβείας, τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑποπροξένου τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦ ἐν Σκοπῖοις προξένου τῆς Σερβίας μετὰ τῶν καββάσιδων αὐτῶν καὶ δύο κλητῶν πατριαρχικῶν

ρικός στανρός τῆς Μονῆς, φέρων ἐπιγραφὴν οὕτω :

= Ἀλέξιος Κομνηνός
Κτήτωρ Μονῆς

οὔτως ὁμοῦ ἀπολέσθη τὸ 1902 κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Φερ-
μλιανοῦ.

Α Μ Υ Γ Δ Α Λ Ι Α

Χωρίον καθαρῶς ἐλληνικόν, ἐν ᾧ ὁ ναός

Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πρὸς
Α. τῆς Ἐκκλησίας εἶδομεν ἀπερριμμένον διάστυλον χθαμαλοῦ
μεγέθους 1,25 γ. μ. διαμέτρον δὲ 0,25, φέρον τὸ δέον χάραγμα
πρὸς ἐνθεσιν τοῦ σιηθέου τῶν καγκέλλων ἢ τοῦ θωρακίου, ἐξ οὗ
δῆλον ὅτι ἤδη ἀπὸ τοῦ ε'—ς' αἰῶνος ὑπῆρχεν ἐκεῖ χριστιανι-
κὸς ναός.

Ἐσωτερικῶς ὁ ναός οὐδὲν ἀπολύτως λόγον ἄξιον διασώζει.

Τὸ χωρίον τοῦτο συντηρεῖ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον ὑπὸ γραμματο-
διδάσκαλον (40 ἄρρενα καὶ 30 θήλεια).

Τὸν αὐτὸν περίπου πληθυσμὸν ἔχει καὶ τὸ ἐπόμενον χωρίον

ΜΑΙΣΤΡΟ

Καθαρῶς Ἑλληνικὸν χωρίον, ἐν ᾧ

Ἅγιος Γεώργιος.—Ναὸς οὐδὲν λόγου ἄξιον ἔχων.

327.—Υπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἔργον μᾶλλον κακῆς τέχνης

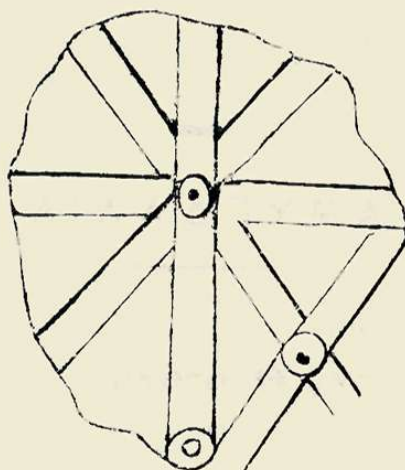
Χεῖρ Κορνη | λίου αψ. (1790)

328.—Ἐπὶ δοχείου τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ (διαμέτρου ἐπὶ τοῦ χείλους 0,29)

† ΣΕΡΑΦΙΜ ΓΕ

ΡΟΜΟΝΑΧΟΣ = Σεραφεῖμ ἱερομναχός

Ὅπισθεν ὑψηλὰ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος εὔρομεν τεθραυσμένον θωράκιον διαστύλον, ἐν ᾧ παρίσταται τὸ ἱερὸν μονόγραμμα τοῦ Ἰησοῦ, ὑπομνησκὸν συγχρόνως ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν τέχνην

Ἡ ἔγκριτος τοῦ τεμαχίου τούτου τέχνη ὑποδεικνύει ἡμῖν ἔργον ε'—ς' αἰῶνος.

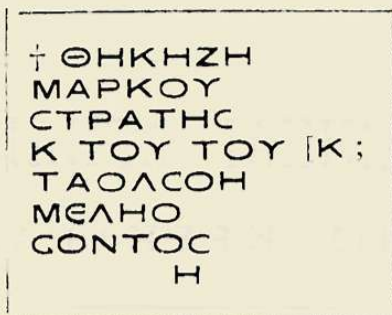
Νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν ἀρχαιότητα; Ἡμεῖς δεχόμεθα τοῦτο μᾶλλον ἀνήκον εἰς τὰ κάγγελα (transena) ἀρχαίας Βασιλικῆς.

329.—Ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ

ΑΠΡ
1776

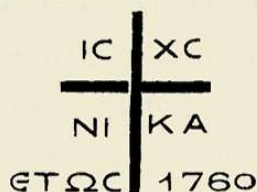
Ἰδιωτικὸς οἶκος.

330.— Ἐπὶ τοῦ κατωφλίου

Ἵ Ἁγιος Παντελεήμων. — Διαλελυμένον μονύδριον εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου ἀπόστασιν.

331.— Εἰς τὸ ἐπέρθυρον

Ἐσωτερικῶς

IC XC Ο ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ
ΜΗΡ ΘΒ (ἀπλῶς)

332.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου

Δι' ἐξόδου καὶ δαπάνης Παναγιώτου Προσκυνητοῦ αψμδ (1744).

333.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Προδρόμου

Δι' ἐξόδου καὶ δαπάνης Παναγιώτου Προσκυνητοῦ κατὰ τῷ αψμδ (1744).

Αἱ εἰκόνες αὐταὶ εἰσι συνήθη ἔργα τοῦ αὐτοῦ τεχνίου.

334.— Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, σύγχρονον ἔργον καλῆς μᾶλλον τέχνης.

Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Δαμασκηνοῦ μοναχοῦ καὶ Γερασίμου προηγουμένου Καρχαλινοῦ.

Τὴν πλάκα τῆς ἱερᾶς Προθέσεως ὑποβαστάζει ἱερὸς κοσμήτης ὁραίας Χριστιανικῆς τέχνης.

335.— Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους

CI ΠΡΟΣΥΞΟΥΣΙΙΙΕ
ΔΟΥΛΙ ΜΕΓΑΝ; ΟΝΙΙΙΙ
ΤΗ . . ΗΜΩ . . ΔΕΞΕΙΓΝ
Ε; ΠΑ . . . ΑΝΚΟΨΑ;
ΕΤΟΥΣ ΑΧΞΒ (=1662)